

Waar naar toe te gaan?

Haalbaarheidsonderzoek
bovenwijks multifunctioneel centrum
in Amersfoort Noord

In opdracht van

Actiegroep
Red De Bieb Zielhorst

Inhoud

Samenvatting cijfers, conclusies en aanbevelingen	3
Inleiding	5
Hoofdstuk 1. Schothorst	11
§ 1. Beeld van Schothorst	11
§ 2. Uitkomsten Schothorst	14
Hoofdstuk 2. Zielhorst	28
§ 1. Beeld van Zielhorst	28
§ 2. Uitkomsten Zielhorst	30
Hoofdstuk 3. Kattenbroek	37
§ 1. Beeld van Kattenbroek	37
§ 2. Uitkomsten Kattenbroek	38
Hoofdstuk 4. Conclusies en aanbevelingen	40
Appendix	46

Samenvatting cijfers, conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Actiegroep Red De Bieb Zielhorst is door bewoners onder externe begeleiding een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een bovenwijks ontmoetingscentrum voor Amersfoort-Noord. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen luiden als volgt:

Wijkcentrum 't Middelpunt in Zielhorst

Cijfers

- 1) In de noordelijke wijken Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek (ZKS) woonden op 1 januari 2011 in totaal 32.434 bewoners. Daarmee vormen zij ruim 22% van de Amersfoortse bevolking. In Zielhorst wonen 8641 mensen.
- 2) Statistisch gezien scoort Zielhorst als een 'gemiddelde' Amersfoortse wijk, met een uitschieter naar boven voor de leeftijdscategorie 5 -19 jaar.
- 3) 't Middelpunt biedt onderdak aan 18 vaste bezoekersgroepen en zo'n kleine 50 externe huurders. In vergelijking met de Trefhorst is de (semi-)commerciële poot (verhuur aan derden) van het Middelpunt goed ontwikkeld, terwijl het Trefpunt meer gericht is op de vaste bezoekersgroepen
- 4) 't Middelpunt is een centrum met relatief veel sport- en spelactiviteiten voor een vaste groep van 300 bezoekers.

Conclusies en aanbevelingen op basis van de cijfers en de interviews

- 1) In Zielhorst staan meerdere woonunits van zorginstellingen voor cliënten van 19-45 jaar. Een deel van hen maakt, met intensieve begeleiding, gebruik van de activiteiten van 't Middelpunt, zoals kook- en muziekles. Door de sluiting van 't Middelpunt dreigen alle met zorg en moeite opgebouwde wijkactiviteiten te verdwijnen.
- 2) Was 't Middelpunt een middelmatig slecht lopend wijkcentrum, sinds de sluiting van het Katshuis laten de exploitatiecijfers een forse stijging zien van de huuropbrengsten en bezoekersaantallen.

3) De persoon, zijn/haar specifieke deskundigheid en de ervaring van de beheerder zijn in sterke mate bepalend voor succes of terugloop van een centrum. Het leggen van de beheerderfunctie in handen van assistent-beheerders betekent kwaliteitsverlies, terwijl een beheermodel door en voor bewoners vraagt om een aanlooperperiode, met coaching door een parttime professioneel beheerder.

4) Om te voorkomen dat 't Middelpunt geruime tijd leeg komt te staan verdient het aanbeveling een of meerdere externe huurders de kans te bieden er voorlopig te blijven werken. Voorwaarde is wel dat de gemeente als eigenaar daar op zeer korte termijn stappen voor onderneemt.

Bij langdurige leegstand van 't Middelpunt gaat de factor veiligheid een grote rol spelen, mede gezien de ligging van het pand en het gebrekkige toezicht op de voorkant (geen omwonenden). Het inschakelen van een kraakwacht (organisatie) ligt dan voor de hand.

5) Dat de zelfredzaamheid van de bezoekers van 't Middelpunt redelijk tot goed te noemen is, mag blijken uit het aantal activiteitengroepen, die er op eigen initiatief in geslaagd zijn een vervangende ruimte te vinden.

6) Alle geïnterviewde roostergroepen geven aan graag terug te willen komen op het moment dat 't Middelpunt weer open gaat onder een nieuwe huurder.

Als tijdelijke oplossing kan gekozen worden voor een transitie naar wijkcentrum de Trefhorst dat ruimte en faciliteiten (o.a. een oven) heeft voor de huisvesting van grote activiteitengroepen.

7) Uitgaande van een (deels) commerciële exploitatie van een bovenwijks ontmoetingscentrum zit er veel groeipotentieel in de verhuur van ruimtes. De kunst van het exploiteren is het vinden van de juiste mix van laagdrempelige, ontmoetingsgerichte activiteiten voor de minst zelfredzame bewonersgroepen, gekoppeld aan de verhuur van goede faciliteiten aan externe huurders.

8) Op basis van een intensieve exploitatie, gedragen door meerdere partners, en op basis van vrijwilligerswerk is het wellicht haalbaar een wijkcentrum 'nieuwe stijl' te ontwikkelen. Het grootste obstakel, de hoge huurprijs, is inmiddels door de gemeente voor een groot gedeelte weggenomen door een drastische huurverlaging. Het formele argument van B.&W. 'wijkcentra mogen ons niets kosten' komt in een opvallend daglicht te staan, nu in de nabije toekomst de zorgvoorzieningen WMO/ AWBZ op wijkniveau geregeld moeten worden.

Wijkcentrum de Trefhorst in Schothorst

Cijfers

1) In de noordelijke wijken Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek (ZKS) woonden op 1 januari 2011 in totaal 32.434 bewoners. Daarmee vormen zij ruim 22% van de Amersfoortse bevolking. In de wijk Schothorst woonden op 1 januari 2011 12.300 mensen.

2) Uitgaande van het kengetal 2.6 (%) als indicatie voor de huidige gebruikers van wijkcentra in Schothorst en Zielhorst zijn tenminste 850 bewoners uit de ZKS wijken op een bovenwijks ontmoetingscentrum aangewezen voor sociale contacten, vorming en educatie en als geïndiceerde deelnemer aan een sociaal vangnet.

3) In Schothorst Zuid is sprake van een sterke vergrijzing, zeker als we kijken naar de leeftijdscategorie 65 - 80+: hier scoort Schothorst Zuid 24,5% tegen 12% voor het stedelijk gemiddelde. Opvallend is het percentage 80+ in Zuid: 8,1% tegen 3,4% als stedelijk percentage. De vraag dringt zich op of Schothorst Zuid voor de komende jaren over voldoende mantelzorg en basis- en ouderenvoorzieningen beschikt om aan de zorgvragen en ontmoetingsbehoeften van ouderen tegemoet te komen.

4) Wijkcentrum de Trefhorst in Schothorst biedt in totaal aan 44 groepen wijkbewoners onderdak met vaste activiteiten, onder leiding en/of supervisie van professionele werkers en activiteitenbegeleiders (vrijwilligers). De Trefhorst wordt als aanbieder van de faciliteiten door 33 organisaties, bedrijven of instellingen incidenteel tot frequent gehuurd.

5) De Trefhorst heeft meer dan 530 vaste bezoekers, die er gemiddeld een of meer keren per week komen.

6) Meer dan vijf procent van de volwassen populatie in Schothorst maakt intensief gebruik van wijkcentrum de Trefhorst voor ontmoeting, creativiteit, educatie, beweging en sport en spel.

7) Uitgaande van de huur en exploitatiekosten – maar exclusief personeelskosten - is het kengetal voor de kosten per vaste bezoeker per jaar: 90 euro.

Conclusies en aanbevelingen op basis van de cijfers en de interviews

1) Contacten tussen deelnemers van de diverse activiteiten worden als belangrijk ervaren.

2) De algemene lijn die voortkomt uit de interviews is: er is een oververtegenwoordiging van de laagste inkomensgroepen, vaak gekoppeld aan de leeftijdscategorie 60+ of aan 'geïndiceerde' bezoekersgroepen (zoals deelnemers aan het Wijk en Psychiatrie project).

Verder worden als minima genoemd: nieuwkomers, eenoudergezinnen met meer kinderen en (vereenzaamde) alleenstaanden.

3) De cijfers laten zien dat De Trefhorst een kernfunctie heeft in de wijk én een gewild centrum is voor externe huurders, die voor een belangrijk deel bijdragen aan de financiële exploitatie van De Trefhorst.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat wijkcentrum De Trefhorst op basis van deze kengetallen niet hoeft te sluiten op basis van gebrek aan output.

4) Als het nieuwe bovenwijkse centrum gerealiseerd wordt, kan het rekenen op meer dan 400 vaste bezoekers van De Trefhorst.

5) 80 % van de vaste gebruikers én huurders van De Trefhorst opteert voor deelname in een nieuw bovenwijkse ontmoetingscentrum.

6) Zonder enige uitzondering zijn alle gebruikers van De Trefhorst tevreden tot zeer tevreden over het centrum. Het gaat daarbij om een 100% score. Met name de inzet van de beheerder wordt genoemd.

7) Op basis van de kengetallen én de populariteit van De Trefhorst bij alle gebruikers, kan geconcludeerd worden dat het centrum voldoet aan kwalitatieve en kwantitatieve eisen die aan wijkcentra kunnen worden gesteld.

8) Was dit onderzoek in een eerder stadium uitgevoerd, dan hadden de fracties in de gemeenteraad mogelijk niet ingestemd met de sluiting van het centrum.

Inleiding

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van een onderzoek naar de haalbaarheid van een bovenwijks multifunctioneel centrum in de wijken Zielhorst, Kattenbroek en Schothorst in Amersfoort-Noord. Het onderzoek is uitgevoerd als bewonerszelfonderzoek in de periode januari - februari 2012 in opdracht van de actiegroep Red De Bieb Zielhorst (RDBZ).

Aanleiding

De gemeente Amersfoort ziet zich gedwongen tussen zomer 2012 en zomer 2014 alle wijkcentra in Amersfoort te sluiten. Reden is de noodzaak om een forse bezuiningsoperatie door te voeren op de begroting van de gemeente. Daarbij blijft de sector welzijn niet gespaard en zullen ook de wijkbibliotheken van Amersfoort eraan moeten geloven.¹ Daarvoor in de plaats komt er in het Eemhuis, dat gezien kan worden als het sluitstuk van de update van het stadscentrum, een moderne centrale bibliotheek.

Het formele standpunt van de gemeente Amersfoort is, dat het bij het opheffen van wijkcentra niet alleen gaat om een bezuinigingsmaatregel, maar ook dat het past binnen de nieuwe beleidslijnen van 'Welzijn Nieuwe stijl'². In het kort komt deze benadering er op neer dat de welzijnsprofessional taken zo veel mogelijk overdraagt aan de burger en alleen nog op afroep beschikbaar is. Zo krijgt de wijkbewoner meer grip op de organisatie van het sociale leefklimaat in buurten en wijken. Uitgangspunt is dat mondige burgers beschikken over één vitale kwaliteit: burgerkracht.³ Deze term duikt voortdurend op in ambtelijke nota's, maar is nog weinig geoperationaliseerd.

Het nieuws van de sluiting van wijkcentra valt veel bewoners van de noordelijke wijken Zielhorst, Kattenbroek en Schothorst rauw op het dak.

In Zielhorst leidt dit tot de oprichting van actiegroep Red De Bieb Zielhorst (RDBZ), die protest aantekent bij de lokale politiek.⁴

Op 15 november 2011 nemen alle partijen in de gemeenteraad een motie aan die de actiegroep RDZB de tijd geeft een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een nieuw bovenwijks multifunctioneel ontmoetingscentrum met biebfunctie. Dit bewonerszelfonderzoek, in vaktermen 'community selfsurvey'

¹ Instellingen zelf mogen aangeven waarop 25% bezuinigd zal worden.

² www.adviesorgaan-rmo.nl/files/file.php5?id=309
http://amersfoort.nl/docs/Nieuwe_structuur/_bestuur_organisatie/_beleid_projecten/_ontmoetings_wijken/_visie/nota_welzijninA2010-2015.pdf

³ www.adviesorgaan-rmo.nl/files/file.php5?id=309

⁴ Zie bijlage 1. Zie ook www.redbiebzielhorst.nl

genoemd, moet antwoord geven op de vraag of het haalbaar is dat bewoners een wijkcentrum in eigen beheer exploiteren.

De gemeente geeft enkele kaders voor dit onderzoek.⁵ Hierbij wordt ook een verbreding aangebracht voor andere, nieuwe initiatieven. Het komt er op neer dat belangstellenden tot 1 maart 2012 de tijd hebben om te opteren voor een nieuwe sociale bestemming van wijkcentrum 't Middelpunt, waarna initiatiefnemers nog zes maanden de tijd hebben voor het doen van een haalbaarheidsonderzoek en het maken van een businessplan. De gemeente bekijkt vervolgens welke plannen het best aansluiten bij de uitvoering van het 'welzijnsbeleid nieuwe stijl', waarbij een grote rol is weggelegd voor participatie van de burger. Duidelijk is dat de gemeente de voorkeur geeft aan initiatiefnemers die een sociale functie geven aan de te sluiten wijkcentra. Zijn deze plannen niet te realiseren, dan komen commerciële kopers aan bod.⁶

Het voorstel voor het haalbaarheidsonderzoek dat aan de leden van gemeenteraad van Amersfoort ter goedkeuring is voorgelegd, is gericht op het opzetten van een multifunctioneel bovenwijks centrum in Amersfoort Noord, ter vervanging van bestaande wijkcentra in Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek, en (een deel van) bibliotheek Zielhorst.

Het centrum verenigt diverse sociale, educatieve, culturele en commerciële functies in zich op basis van een aangepaste indeling van de huidige accommodatie van Bibliotheek Zielhorst.⁷ Centraal staat het ontwikkelen van een zelfbeheermodel door wijkvrijwilligers met tijdelijke parttime professionele ondersteuning van een agogisch beheerder en/of bibliotheekfunctionaris, gedurende een aanlooperperiode van twee jaar. Daarna verzorgen wijkbewoners de gehele exploitatie, met uitzondering van een aantal bibliotheektaken. De streefdatum voor de opening is najaar 2012.

Zo ontstaat een win-winsituatie: een substantiële kostenbesparing op de exploitatielast van de huidige bibliotheek in Zielhorst en de te sluiten wijkcentra, gekoppeld aan de ontwikkeling van een low budget zelfbeheermodel dat recht doet aan de strenge eisen van deze tijd.

De initiatiefnemers zijn doordrongen van de noodzaak dat er de komende jaren fors bezuinigd moet worden op meerdere leefgebieden. Maar aandacht voor leesplezier, sociale veiligheid, leefbaarheid en kwetsbare groepen met een beperkte mobiliteit die hun wijk niet uitkomen, kan niet zonder een centrale en met het openbaar vervoer goed bereikbare plek.

⁵ Zie bijlage 3.

⁶ Medio februari 2012 maakt de gemeente duidelijk dat dit niet geldt voor de bibliotheek aan de Albert Schweitzersingel in Zielhorst, omdat dit pand verkocht zal worden aan de hoogste bidder.

⁷ Inmiddels is afgezien van de poging het gebouw van bibliotheken Eemland in Zielhorst als nieuw wijkcentrum te verwerven.

Bij de uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek wordt gebruik gemaakt van expertise op het gebied van onderzoek, veiligheidseisen van accommodaties, bouwkunde, sociaal-cultureel werk, opbouwwerk, financieel management, exploitatie en vrijwilligerswerk .

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is nagaan of het haalbaar is een bovenwijks multifunctioneel centrum te realiseren, waar zowel ruimte is voor een (kleine) bibliotheek als voor (een deel van) activiteiten die nu in de wijkcentra plaatsvinden, waarbij uitdrukkelijk wordt gekozen voor een vorm van zelfbeheer door bewoners. De coördinatie van het onderzoek wordt extern geregeld. De deadline is vastgesteld op maart 2012.

Als vervolg op het onderzoek naar de vraag of in de drie wijken van Amersfoort-Noord genoeg belangstelling bestaat bij de huidige gebruikers van wijkcentra om te participeren in een bovenwijks centrum, wordt uitgezocht aan welke voorwaarden van bemensing moet worden voldaan om het centrum te laten functioneren zowel wat betreft de inzet van gekwalificeerde vrijwilligers als wat betreft de bereidheid van potentiële professionele partners en/of externe huurders uit de sectoren welzijn, zorg, cultuur en bedrijfsleven om te participeren in het nieuwe centrum en bij te dragen aan de exploitatie. Een businessplan maakt daar onderdeel van uit. Deze vervolgstap is qua deadline gepland in de zomer van 2012. Het mag duidelijk zijn dat zicht op een positief resultaat van de eerste fase voorwaardelijk is voor het 'afrollen' van de volgende fase.

Vraagstelling

De volgende vragen worden beantwoord in het haalbaarheidsonderzoek:

- 1) Welke categorieën van bewoners maken feitelijk gebruik van de wijkcentra in Zielhorst, Schothorst en Kattenbroek, of zouden daar in de nabije toekomst gebruik van willen maken? Om welke functies en typen van activiteiten gaat het?
- 2) Welke condities en randvoorwaarden zijn voor deze categorieën van bewoners belangrijk voor het gebruik van de wijkcentra?
- 3) Welke alternatieve accommodaties zijn in de nabije en verdere omgeving beschikbaar voor deze categorieën van bewoners bij het wegvallen van wijkcentra? Om welke redenen zijn alternatieven geschikt of niet?
- 4) Hoeveel interesse bestaat er bij bewoners uit de genoemde wijken voor het alternatief van een bovenwijks multifunctioneel ontmoetingscentrum voor bewoners met ruimte voor een bibliotheek, ontmoeting en culturele activiteiten voor wijkbewoners?
- 5) Welke conclusies en aanbevelingen zijn op basis van het voorgaande te formuleren voor een businessplan?

Werkwijze

Het haalbaarheidsonderzoek heeft de opzet van een community selfsurvey, waarbij bewoners zoveel mogelijk zelf betrokken zijn bij de opzet en uitvoering van het onderzoek. Dit is gebeurd in de vorm van de belangeloze inzet van de achterban van de Actiegroep RDBZ en van de Stichting BottumUp Onderzoek en Advies, die de informatieverzameling en conceptrapportage voor zijn rekening heeft genomen.⁸ De begeleiding was in handen van Noorda en Co, bureau voor onderzoek van maatschappelijke vragen.⁹

Gebruikte onderzoekstechnieken zijn documentanalyse en interviews.

Om een gesystematiseerde informatieverzameling mogelijk te maken, is een vragenlijst ontworpen die daar waar nodig enigszins is aangepast aan de categorie van gebruikers van de wijkcentra. De vragenlijsten zijn zoveel mogelijk persoonlijk en in een enkel geval telefonisch afgenomen.

Uiteindelijk zijn er meer dan 105 interviews afgenomen bij bezoekersgroepen, externe huurders en managers van de wijkcentra. Tezamen met andere informatie over de wijken vormt dat de basis voor onderhavig rapport.

Inhoud van het rapport

Lezers met weinig tijd die zich een beeld willen vormen van dit onderzoek, komen we tegemoet met een korte samenvatting van de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Daarna worden in de hoofdstukken 1 tot en met 3 per wijk de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek gepresenteerd. Afgesloten wordt met een hoofdstuk Conclusies en aanbevelingen.

Achterin is een Appendix opgenomen, met daarin onder meer het ontstaan en de werkwijze van RDBZ.

Dankwoord

Het lastige van een 'bewonerszelfonderzoek' is dat je jezelf als bewoner niet kunt bedanken voor alle energie die in dit onderzoek is gestoken. Dus noemen we niet de namen van de vrijwilligers die er als actieve bewoner verenigd in de actiegroep Red de Bied Zielhorst (RDBZ) een bijdrage aan hebben geleverd. Wel bedanken we de Wijkbeheerteams van Kattenbroek, Zielhorst en Schothorst voor het in ons gestelde vertrouwen en voor het beschikbaar stellen van de middelen om het onderzoek uit te voeren.

⁸ Stichting Bottum Up Onderzoek en Advies die in Schothorst kantoor houdt, heeft belangeloos meegewerkt. Dit bureau heeft ruime ervaring met bewonersonderzoek en kent de te onderzoeken wijken en wijkcentra. Zie ook: <http://www.stichtingbottomup.nl>.

⁹ Zie www.noordaenco.nl.

“...we slopen ons gemeenschapshuis als teken dat we onze samenhang verliezen”

Maar we zijn boven alles blij met de meer dan 100 bezoekers van wijkcentra De Trefhorst en 't Middelpunt, die meewerkten aan de interviews en de externe huurders, afkomstig uit heel Nederland, van Breda tot Winterswijk, die werden gebeld voor een telefonisch interview.

Ook bedanken we het bonte gezelschap van opbouwwerkers, beheerders, peuter- en kinderwerksters en andere welzijnswerkers - al dan niet net ontslagen - die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het onderzoek.

Tot slot

Het bijzondere van het onderzoek is, dat het de buitenstaander in de keuken laat kijken van twee wijkcentra anno 2012, die een onmisbare basisvoorziening vormen in de sociale samenhang van drie wijken. Een schakel die dreigt te verdwijnen in de kaalslag van de wijkontwikkeling, en die hopelijk niet de geschiedenis van het openbaar bestuur van Amersfoort in zal gaan als een bestuurlijke dwaling.

We eindigen met het aanhalen van de kernachtige woorden van een bejaarde respondent: “Destijds in Nieuw Guinea had je primitieve stammen, die zich op een bepaalde plek vestigden. Eerst begonnen de gezinnen een eigen hut te bouwen, om daarna op een open plek in het midden van het dorp de groepsruimte uit de grond te stampen, als hart van de gemeenschap. En wij als zogenaamde geciviliseerde gemeenschap doen precies het omgekeerde, we slopen ons gemeenschapshuis als teken dat we onze samenhang verliezen.”

Amersfoort, maart 2012

Actiegroep Red De Bieb Zielhorst

Hoofdstuk 1. Schothorst

Inleiding

Na een korte schets van de wijk Schothorst, haar bewoners en de belangrijkste voorzieningen (§ 1), wordt ingegaan op de uitkomsten van het onderzoek (§ 2).

§ 1. Beeld van Schothorst

Wijkbeeld en woningen

Schothorst is van de drie onderzochte wijken in Amersfoort-Noord als eerste gebouwd. Qua inwonersaantal is het de op twee na grootste wijk van Amersfoort, na Nieuwland en Vathorst. Het ligt tegen het oude stadscentrum van Amersfoort aan en bevindt zich tussen de wijken Liendert en Koppel.

Schothorst is gebouwd in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw als een bloemkoolwijk met rustige, verkeersarme hofjes en oogt als een groene wijk.¹⁰ Schothorst Zuid, het oudste gedeelte van de wijk, is ruim opgezet met veel openbaar groen en met ruime speelgelegenheid voor de jeugd.

In Schothorst Noord is goed te zien dat de architecten in de jaren '80 als gevolg van ondermeer de stijgende grondprijzen minder ontwerpvrijheid kregen voor de aanleg van openbaar groen en speelvoorzieningen. De gemeente Amersfoort heeft dat gemis de afgelopen decennia weten te compenseren met de aanleg van kleine speelveldjes en een kwalitatief goed kunstgrasveld bij basisschool de Zevensprong. Het woningaanbod in Schothorst is divers, met een mix van huurwoningen (47%) en koopwoningen (53%).¹¹ De gemiddelde WOZ waarde van de huizen in Zuid ligt met 195.000 euro onder het stedelijke gemiddelde van 218.000 euro. In Noord zijn die verschillen minder groot: 213.000 – 218.000 euro.¹²

Er zijn eengezinswoningen met tuinen gebouwd, maar er staan ook een aantal flats, waarvan twee voor Amersfoortse begrippen aan de hoge kant zijn: de Waaier met veertien verdiepingen en De Vuurtoren langs het Valleikanaal, die met zijn zestien verdiepingen en opvallende rood wit geblokte liftkoker van ver de wijkgrens van Schothorst markeert.

¹⁰ Term om de specifieke architectuurstijl van de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw aan te geven.

¹¹ Gemeente Amersfoort, Sector DIA, Onderzoek en Statistiek, 2011.

¹² WOZ waarde: waarde van de woningen bepaald in het kader van de Wet Waardering Onroerende Zaken.

Demografie

In Schothorst wonen 12.300 wijkbewoners op peildatum januari 201.¹³

Het percentage bewoners uit niet-westerse landen bedraagt in Schothorst Zuid 15%; dat is iets meer dan het stedelijk gemiddelde van 14,1%. In Schothorst Noord ligt dit percentage met 9,9% ruim 4 % onder het stedelijk gemiddelde.

In Schothorst Zuid ligt het aantal bewoners in de leeftijdsgroep 0-35 jaar onder het stedelijk gemiddelde: 35,4% tegen 45,6%. Het wekt geen verbazing dat het met de percentages in de leeftijdscategorie 50+ juist omgekeerd is. Dit ligt op 46,4% tegen 29,5% voor het stedelijk gemiddelde.

In Schothorst Zuid is sprake van een sterke vergrijzing, zeker als we kijken naar de leeftijdscategorie 65+. Hier scoort Schothorst Zuid 24,5% tegen 12% stedelijk. Opvallend is het percentage 80+ in Zuid: 8,1% tegen 3,4%.

In Schothorst Zuid woont bijna 11% van de stedelijke populatie 65+, terwijl deze wijk qua totaal aantal inwoners maar 3,6% van de stadspopulatie uitmaakt. Van de grotere wijken in Amersfoort is Schothorst Zuid dan ook 'koploper' in de leeftijdscategorie 65+.

De vraag dringt zich op of Schothorst Zuid voor de komende jaren over voldoende mantelzorg en basis- en ouderenvoorzieningen beschikt om aan de zorgvragen en ontmoetingsbehoeften van ouderen tegemoet te komen.¹⁴

De (dreigende) sluiting van wijkcentrum De Trefhorst - waar veel vaste activiteiten voor ouderen worden georganiseerd – roept daarom ook de vraag op of bij de beleidsontwikkeling van 'Welzijn Nieuwe Stijl' wel rekening wordt gehouden met de betekenis van demografische cijfers.

Heel anders is het gesteld in Schothorst Noord: de leeftijdscategorie 0-35 jaar maakt 42,6% uit van de wijkbevolking, tegen 45,6 % van het stedelijk gemiddelde, terwijl de 50+ leeftijdscategorie 35,1% bedraagt, tegen het stedelijk cijfer van 29,5%. De percentages voor deze wijk liggen dus in lijn met de stedelijke cijfers.

¹³ Zie www.amersfoort.nl/feitenencijfers.

¹⁴ In het licht van de nieuwe regelgeving WMO en AWBZ moet deze vraag zorgvuldig bestudeerd worden.

Wijkcentrum de Trefhorst: Naaicursus

Voorzieningen en woonwaardering

Schothorst is goed bedeed met voorzieningen. Aan de rand van de wijk ligt NS station Schothorst, dat een snelle verbinding met ondermeer de Randstad garandeert. Winkelcentrum Schothorst kent twee supermarkten en levert een ruim basispakket aan middenstandsdiensten voor de wijkbewoners, waaronder Blokker, Zeeman, kapper, groenteman, kaasboer, slijter, café en opticiens. Pal achter het winkelcentrum ligt wijkcentrum de Trefhorst, dat zo'n 24.000 bezoekers per jaar trekt in termen van dagelijkse drempeloverschrijdingen.

Wijkcentrum de Trefhorst: 24.000 drempeloverschrijdingen per jaar

Opvallend zijn het aantal basisscholen (7) en scholen voor voortgezet onderwijs in (3) of net over de rand van de wijk (4).

Inwoners van Schothorst geven als rapportcijfer gemiddeld een 'ruim voldoende' voor het woongenot van hun huis (7,9). Daarmee zit de wijk rond het stedelijk gemiddelde (7,8). Hun waardering voor de wijk is met 7,2 iets lager dan het stedelijk gemiddelde van 7,3.

§ 2. Uitkomsten Schothorst

Onderscheid naar bezoekerscategorieën

Bij het interviewen van gebruikers van de wijkcentra zijn vier categorieën te onderscheiden:

- vaste bezoekers uit de wijk die geen bijdrage betalen (categorie A)
- vaste bezoekers uit de wijk die een beperkte bijdrage betalen (categorie B)
- externe niet-commerciële huurders gericht op wijkbewoners (categorie C)
- externe niet-commerciële huurders niet specifiek gericht op wijkbewoners (categorie D)

Vaste bezoekers die geen bijdrage betalen, zijn wijkbewoners die regelmatig aan specifieke activiteiten deelnemen, welke onder uitvoering of supervisie staan van een sociaal cultureel werker, beheerder of externe professional en bewoners die regelmatig gebruikmaken van de ontmoetingsruimte om met andere wijkbewoners in contact te komen.¹⁵ Deze bezoekers betalen geen huur en zijn doorgaans ook geen kosten verschuldigd voor de betreffende activiteit.

Vaste bezoekers uit de wijk die deelnemen aan een activiteit geleid door een externe (wijk)docent zonder winstoogmerk, betalen geen huur. De docent maakt gebruik van een ruimte tegen een gereduceerd tarief (mits het geen commerciële activiteit betreft) en berekent dit door in de kostprijs van de activiteit. Binnen het wijkcentrum worden bovenstaande categorieën ook wel 'roostergroepen' genoemd.

¹⁵ Onder regelmatig gebruik van het wijkcentrum verstaan we gemiddeld minimaal vier bezoeken per maand, uitgezonderd vakantieperiodes.

Voorbeeld

In het Middelpunt geeft mevrouw X. keramiekles aan een vaste groep van 18 enthousiaste deelnemers. Mevrouw X. is al 18 jaar actief als docente in wijkcentra en rekent geen commercieel tarief voor haar lessen:

"Het moet betaalbaar zijn, ook voor deelnemers met een kleine beurs".

Zij betaalt een gereduceerd huurtarief en berekent dit door in de beperkte deelnemersbijdrage voor haar lessen. De keramiekcursisten vallen onder categorie B.

Externe niet commerciële huurders zijn gebruikers van een wijkcentrum die activiteiten organiseren en die zich niet specifiek op de wijk richten.

Voorbeeld

CNME, het Amersfoortse Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie, gevestigd in Park Schothorst, is door brand haar hoofdgebouw kwijt geraakt. Voor grote activiteiten maakt het CNME gebruik van de grote zaal van de Trefhorst. Omdat het een gesubsidieerde instelling betreft, wordt een gereduceerd huurbedrag betaald. Het gaat om een gebruiker in de categorie C.

Externe commerciële huurders die activiteiten organiseren die zich niet specifiek op de wijk richten, vallen onder categorie D.

In het jargon van de beheerders worden de categorieën C en D ook wel 'verhuurgroepen' genoemd.

Voorbeeld

Instituut S. uit het zuiden van het land geeft trainingen op het gebied van alternatieve gezondheidszorg. Voor de lessen in Amersfoort maakt het instituut gebruik van de grote zaal en de barruimte van de Trefhorst. Het betreft een commerciële organisatie. Deze betaalt het volle huurtarief.

Het gaat om een gebruiker in de categorie D.

Respons

In de wijk Schothorst zijn 79 interviews gehouden met vaste bezoekers, externe huurders en welzijnsprofessionals. Gezien de goede medewerking van respondenten - alleen bij de categorieën C en D was sprake van een geringe non-response – kan worden gesteld dat de verzamelde informatie over Schothorst een gedetailleerde inkijk geeft in het reilen en zeilen van wijkcentrum de Trefhorst.

Onder de respondenten is sprake van een oververtegenwoordiging van de laagste inkomensgroepen, vaak gekoppeld aan de leeftijdscategorie 60+ of aan 'geïndiceerde' bezoekersgroepen, zoals deelnemers aan het Wijk en Psychiatrie

project, nieuwkomers, eenoudergezinnen met meerdere kinderen en (vereenzaamde) alleenstaanden.

Gaat De Trefhorst een geruisloos einde tegemoet nu de Beheerder per 1 juli 2012 vertrekt?

1. Gebruikersgroepen De Trefhorst naar categorie

Tabel 1. Aantal gebruikersgroepen De Trefhorst naar categorie

Categorie A	32
Categorie B	12
Categorie C	20
Categorie D	13
Totaal	77

Toelichting bij tabel 1.:

Wijkcentrum De Trefhorst biedt in totaal aan 44 groepen wijkbewoners onderdak met vaste activiteiten, onder leiding van professionele werkers of vrijwilligers (categorie A en B). Daarnaast wordt dit centrum door 33 organisaties (bedrijven of instellingen) incidenteel tot frequent gehuurd. In totaal gaat het om 77 gebruikersgroepen.

2. Typen activiteiten naar aantal bezoekers bij categorie A en B

Om de grote variëteit aan activiteiten te kunnen scoren, gaan we uit van de volgende indeling: creatieve cursussen (bijvoorbeeld een teken- of keramiekcursus), sport en spel (schaken, biljarten en kaarten), gezondheid en bewegen (grondoefeningen, gym voor ouderen, Tai Chi, wandelen), educatie en integratie (computercursus, Nederlandse conversatie), ontspanning en ontmoeting (inloopcafé, maaltijd voor wijkbewoners), vorming (bijvoorbeeld de meidenclub van het kinderwerk en de Speel-o-theek) en pedagogiek (de peuterspeelzaal).

Tabel 2. Typen activiteiten naar aantal bezoekers bij categorie A en B

Typen activiteit	Aantal gebruikersgroepen	Aantal deelnemers
Creatief	4	22
Sport en spel	4	92
Gezondheid en bewegen	14	122
Educatie en integratie	12	138
Ontspanning en ontmoeting	7	104
Vorming	2	52
Pedagogiek	1	28
Totaal	44	532

Toelichting bij tabel 2.:

In wijkcentrum De Trefhorst komen 44 gebruikersgroepen van categorie A en B. Daarbij zijn in totaal meer dan 530 vaste bezoekers betrokken.

Wat opvalt, is dat De Trefhorst vooral deelnemers trekt die interesse hebben voor activiteiten op het gebied van gezondheid en bewegen en educatie en integratie. En dat er minder gebruikersgroepen zijn op het gebied van ontspanning.

Deze gegevens zijn inclusief de cijfers voor de peuterspeelzaal, die een eigen ruimte heeft in het pand en wordt geleid door professionals van de SWA.

Een andere vleugel van De Trefhorst is in gebruik bij een particuliere instelling voor dagopvang en buitenschoolse opvang (SKON). Ook dit gegeven is buiten het onderzoek gehouden.

De respons onder gebruikersgroepen A en B was 100%.

Gaat de modern ingerichte peuterspeelzaal van De Trefhorst ook verdwijnen?

Conclusie

Als het aantal bezoekers van De Trefhorst (532) wordt gedeeld op de bewonerspopulatie van Schothorst (12.300 inwoners) komen we uit op een bewonersaandeel van 4.3 procent. Wordt de leeftijdsgroep 0-19 jaar uitgesloten, dan bedraagt het aandeel van volwassen bewoners in de wijk (20+) dat gebruik maakt van De Trefhorst 5.25 procent. Het gebruik betreft vooral activiteiten op het gebied van gezondheid en educatie en betreft in veel mindere mate recreatieve activiteiten.

In bovenstaande cijfers komt de kernfunctie van het wijkcentrum gericht op ontmoeting niet tot z'n recht. De factor ontmoeting loopt namelijk als een rode draad door het gehele activiteitenpakket heen. Het gezamenlijk koffie drinken, in de pauze of na afloop van een activiteit, het roken van een sigaret bij de voordeur en het elkaar treffen aan de grote bar zijn belangrijke contactmomenten voor veel vaste bezoekers. Als er bijvoorbeeld op een ochtend drie verschillende activiteiten plaatsvinden, zit in de pauze de gehele bar- en ontmoetingsruimte (foyer) vol met wijkbewoners die met elkaar in gesprek zijn.

Voorbeeld

Als ik precies op tijd arriveer voor mijn afspraak bij Wijkcentrum De Trefhorst in de wijk Schothorst, staan de leden van het Wijk en Psychiatrie project al ongeduldig buiten te wachten. Ik word ontvangen met een dolletje: "Zo ben je er dan eindelijk. Dan gaan we meteen beginnen". Het mag duidelijk zijn, de groep heeft zich voorbereid op een interview in verband met de dreigende sluiting van het wijkcentrum in het kader van de bezuinigingen.

Wat aarzelend komen we de barruimte binnen, zoekend naar een goede plek om te praten. We gaan aan de hoektafel zitten, die een goed overzicht geeft over iedereen die het centrum in en uit loopt. Alfred, de beheerder komt vragen of er

nog koffie moet komen en José, de volwassenenwerkster, trekt zich na de eerste kennismaking terug. Zij heeft de groep voorbereid op het interview en ziet dat haar hulp verder niet nodig is. Bij de eerste vragen wordt meteen de sfeer gezet. Iedereen staat op scherp. Er staat immers veel op het spel.

De dreigende sluiting van het wijkcentrum grijpt dramatisch in op het dagelijks leven van de deelnemers. Als onderzoeker ben ik geneigd mijn vragenlijst keurig af te werken met een of twee respondenten, maar dit interview vraagt om een geheel andere aanpak. Iedereen moet zijn of haar verhaal kwijt. De onrust en verontwaardiging zijn collectief. Er is geen enkele aarzeling bij de vraag wat de sluiting van het centrum voor hen betekent: "Als dit wegvalt, weet ik niet waar naar toe te gaan", "Dit centrum is mijn tweede huis", "Ik heb straatvrees en kan hoogstens 5 minuten fietsen van mijn huis aan". De meeste deelnemers hebben veel moeten overwinnen om vanuit het isolement van hun woning een veilige plek te vinden in het wijkcentrum.

"Hier kun je binnenkomen zonder beoordeeld te worden". Dankzij het Wijk en Psychiatrie project, een samenwerkingsverband van welzijn- en zorginstellingen, is enkele jaren geleden een start gemaakt om mensen met een psychische beperking een steviger sociale basis in hun wijk te geven. Met activiteiten als 'Bewegen en ontspannen', wijkwandelingen, een studiegroep, een 'Herstelgroep' en gezamenlijke maaltijden, is er een hechte groep ontstaan van ongeveer 40 deelnemers. Inmiddels kan het project niet meer rekenen op subsidie, maar heeft het wijkcentrum alle activiteiten overgenomen.

Een deelnemer reageert: "Ik weet niet of er een vervangende ruimte in de buurt is en de meesten van ons zitten op het minimum, dus iedere bijdrage is eigenlijk al te veel. Maar ja, ik moet wel want... dit is mijn familie".

Een dame zegt: "Het WeP is als een warme deken die over mij komt. Ik weet dat ik hier iedere dag terecht kan".

De groep is er duidelijk in geslaagd om dat te bereiken wat de deelnemers overeind houdt: binding. Ook ontstaan er contacten met andere bezoekersgroepen in het centrum. En dat is een van de belangrijkste doelen van dit project.

(Interview met deelnemers van het WeP (Wijk en Psychiatrie) in Schothorst)

3. Typen activiteiten naar aantal bezoekers van categorie C en D

De 33 externe huurders van De Trefhorst vormen een divers gezelschap.

- * Kerk- en geloofsgemeenschappen: 3
- * Training en/of therapie: 4
- * Jeugdhulpverlening: 3
- * Educatieve instellingen, zoals de Volksuniversiteit: 6
- * Dienstverlening, zoals Rechtshulp en Buurtbemiddeling: 2
- * Bewonersverenigingen: 6
- * Gemeentelijke overheid en diensten: 6
- * Overige huurders: 3

Veel van de activiteiten van deze huurders vinden in het weekend plaats als er geen activiteiten zijn voor de vaste bezoekers.

Het is niet eenvoudig om het aantal deelnemers van deze categorie C en D te berekenen. Zo vindt een hulpverlenend gesprek plaats met hoogstens 3 tot 4 aanwezigen, een kerkbijeenkomst wordt gehouden met een wisselende groep van 40 tot 80 aanwezigen, terwijl een Training Intuïtieve Ontwikkeling tussen de 7 en 14 deelnemers heeft en Instituut S. de ruimte van De Trefhorst maar liefst 32 keer per jaar voor gemiddeld 14 deelnemers benut.

Bij elkaar genomen wordt het aantal bezoekers van alle bijeenkomsten van externe huurders per jaar bij elkaar geraamd op ruim 6.000. Op basis van informatie uit de interviews bedraagt het aantal unieke bezoekers op jaarbasis naar schatting 750 bezoekers. Relateren we deze cijfers aan de bewonerspopulatie van Schothorst (12.300) dan komt het aandeel op de totale wijkbevolking dat als bezoeker van categorie C en D gebruik maakt van De Trefhorst op 6.1%.

Conclusie

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat wijkcentrum De Trefhorst een gewild centrum is voor externe huurders, die voor een belangrijk deel bijdragen aan de financiële exploitatie van De Trefhorst.

4. Ruimtegebruik

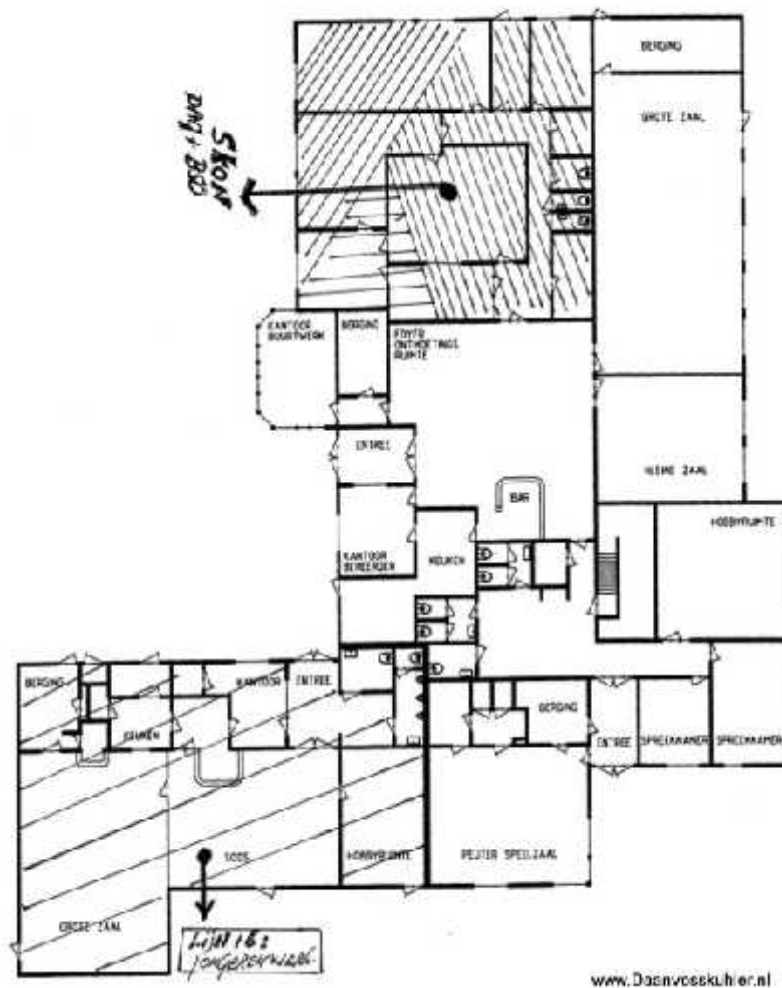
Indeling ruimte

“Zoveel mensen, zoveel wensen”, luidt een bekend gezegde. Dat geldt ook voor de gebruikersgroepen van De Trefhorst. Bij de inrichting van De Trefhorst is daar voor zover mogelijk rekening mee gehouden.

Iedere groep heeft specifieke eisen, zoals de kastruimte van de naaclub laat zien.

Ruimte	m ²	Inrichting
Hal	12	
Bar en ontmoetingsruimte	90	Biljart, tafels, stoelen, informatieborden, vitrinekast, bar
Kantoor 1: beheerder	20	Bureaus, computer, kastruimte
Keuken + drankenhok	13,5	
Vergaderruimte 1	18	Tafels en stoelen, whiteboard
Kopieerruimte + berging	10	Kopieerapparaat en opslagruimte WBT
Kleine zaal	40	Tafels, stoelen, berging, berghok
Berging kleine zaal	11	Berging en kastruimte: afsluitbaar
Grote zaal	112	Tafels (20) en stoelen(80)
Berging grote zaal	15	Aparte ruimte
Grote en kleine zaal	152	
Creatieve ruimte; vergaderruimte 2	46,5	Berging, tafels, stoelen en keramiekoven
Kantoor 2	18,5	3 bureaus, computers, archiefkasten
Kantoor 3	13,3	2 bureaus, archiefkasten
Garderobe	14	
Toiletten (5)	14,5	Dames (2), Heren (2) Invaliden (1)
Peuterspeelzaal	28	
Totale ruimte	490	

Plattegrond De Trefhorst met Jongeren centrum Lijn 16 en ruimte van SKON

Kenmerken ruimtegebruik

Zetten we het totaal aantal vaste bezoekers van categorie A en B af tegen het aantal beschikbare vierkante meters (m^2), dan komen we tot bijna $1 m^2$ per vaste bezoeker ($0,92 m^2$). In dit cijfer is ook begrepen de kantooruimte van de veldwerkers, voorraadkasten, de keukens en dergelijke.

Uitgaande van een bedrag van € 50.000 voor huur (inclusief kosten voor exploitatie en algemene kosten verminderd met baropbrengsten en verhuur zonder personeelskosten¹⁶), bedragen de kale exploitatiekosten zonder personeelslasten ongeveer € 90,- per vaste bezoeker van categorie A en B op jaarbasis.¹⁷

¹⁶ Cijfer gebaseerd op de winst en verliescijfers van de Trefhorst, 2010-2012. Bron: SWA.

¹⁷ In verband met de privacygevoeligheid kan de SWA geen opgave van personeelskosten doen.

Voor wijkprofessionals is De Trefhorst een gewaardeerde ontmoetingsplek

5. Liefhebbers bovenwijks ontmoetingscentrum met biebfunctie

Vaste bezoekersgroepen categorie A en B

Van de roostergroepen die onlangs vernamen dat De Trefhorst in de zomer van 2013 op de nominatie staat om te verdwijnen hebben inmiddels twee groepen onderdak gereserveerd in een vervangende ruimte die aan hun eisen voldoet. Het betreft de klaverjasvereniging die een plek heeft gevonden in ouderencentrum de Koperhorst op minder dan een kilometer van het wijkcentrum en de biljartclub die naar een soortgelijk centrum gaat in de wijk Zielhorst, waar ze zich gaan voegen bij de biljarters van wijkcentrum 't Middelpunt.

Tabel 3. Groepen bezoekers van categorie A en B naar voorkeur voor bovenwijks centrum

Bezoekersgroepen categorie A en B	Aantal	Aantal bezoekers
Totaal bezoekersgroepen categorie A en B	44	532
Groepen met nieuw onderkomen	2	64
Groepen in onderhandeling over nieuwe ruimte	1	18
Groepen die opteren voor nieuw wijkcentrum	40	426
Groepen die opties in beraad hebben	1	24

Conclusie

Als het nieuwe bovenwijkse centrum wordt gerealiseerd, kan het rekenen op meer dan 450 voormalige vaste bezoekers van De Trefhorst.

Tabel 4. Groepen externe huurders van categorie C en D naar voorkeur voor bovenwijks centrum

Externe huurders categorie C en D	Aantal
Totaal aantal externe huurders Trefhorst	33
Aantal huurders dat opteert voor het nieuwe centrum	23
Aantal externe huurders dat nog geen keuze heeft gemaakt	7
Aantal huurders dat niet meegaat	3

Conclusies

Bijna 70 procent van de externe huurders van De Trefhorst opteert voor deelname in een nieuw bovenwijks ontmoetingscentrum, waaronder veel organisaties die De Trefhorst regelmatig afhuren.

Van de 23 externe huurders die aangeven graag mee te gaan, zijn er 6 die op voorhand akkoord gaan met een huurverhoging tot 25%. Bij de overige 17 is een huurverhoging van 10 tot 15% bespreekbaar. Bij huurverhogingen van meer dan 25% doen alle huurders marktonderzoek voorafgaande aan een keuze.

De 23 externe huurders die aangeven te willen overstappen naar het nieuwe centrum, zijn vooral de organisaties en instellingen met veel deelnemers en/of bezoekers, zoals geloofsgemeenschappen, kledingbeurzen en opleidingsinstituten. Bij hen spelen het kostenplaatje en de service van de beheerder een doorslaggevende rol: veel vierkante meters accommodatie voor een relatief lage huurprijs, met een vast contactpersoon die rekening houdt met specifieke wensen.

Met de sluiting van wijkcentra komt een groot aantal potentiële huurders op de stedelijke markt die op zoek gaan naar kwalitatief goed gefaciliteerde ruimtes voor een relatief lage huur.

Voorbeeld

Instituut Z. verzorgt door het gehele land opleidingen in de alternatieve gezondheidssector. Zij huren De Trefhorst in verband met de centrale ligging in Nederland (station Schothorst en dicht bij de snelweg). Ook het uitstekende contact met de beheerder en de sfeer van de bar en de ontmoetingsruimte wordt genoemd. Op basis van 32 jaarlijkse boekingen van twee dagdelen per bijeenkomst, is Instituut Z. goed voor een jaarlijkse huuropbrengst van een kleine € 4.000,-.

6. De Trefhorst beoordeeld door verschillende categorieën

Zonder enige uitzondering zijn alle gebruikers van De Trefhorst tevreden tot zeer tevreden over het wijkcentrum. Met name de inzet van de beheerder wordt

geroemd om zijn service, de vriendelijke ontvangst van groepen, de verzorgde ruimtes, het klaarzetten van het juiste aantal stoelen en tafels en de aandacht voor details. Ook met speciale wensen - of het nu catering of de tijdelijke opslag van 100 pakketten voor een kerstviering betreft - je kunt altijd bij de beheerder terecht. Hoewel de meeste huurders het interieur van het wijkcentrum wat gedateerd vinden, wordt De Trefhorst door veel huurders - die ook in andere wijkcentra komen- als de nummer 1 van de wijkcentra in Amersfoort beschouwd.

Met verbazing en verontwaardiging wordt gereageerd op het ontslag van de beheerder per zomer 2012, terwijl het centrum dan nog een jaar open blijft.

Voorbeeld

“Het opheffen van de wijkcentra is de ondergang van het welzijnswerk“

Interview met Alfred, de beheerder van wijkcentrum de Trefhorst.

Alfred is al meer dan 20 jaar beheerder van wijkcentra. Hij begon in het Soesterkwartier, een gezellige maar soms ook heftige volksbuurt en kwam 7 jaar geleden naar De Trefhorst. Alfred komt over als een vriendelijke, wat bescheiden man, die geroutineerd drie dingen tegelijkertijd doet: een reservering plaatsen voor een zaal, de post doornemen en én passant iemand verwijzen naar de volwassenenwerkster. In het wijkcentrum voelt hij zich als een vis in het water. Hij is geliefd bij alle bezoekers. Ook de externe huurders, die het centrum gebruiken voor tal van activiteiten, hebben Alfred hoog zitten. Hij haalt een 100% tevredenheidsscore. Enkele huurders hebben al aangegeven wellicht te gaan stoppen als Alfred in de zomer afzwaait, in verband met zijn gedwongen ontslag. Alfred zegt daarover ...”De mensen van organisatie S. geven cursussen intuïtieve ontwikkeling en aarzelen om weer te gaan huren, omdat ik er niet meer op vrijdag mag zijn.” Maar ook de komende sluiting van het centrum in de zomer van 2013, schrikt veel huurders af.

Hij heeft zo zijn bedenkingen bij het plan van de gemeente en de SWA om de vaste gebruikersgroepen een alternatieve ruimte aan te bieden in de wijk: “Ik weet dat basisschool Z. nog lokalen in de aanbieding heeft... maar wat ze moeten kosten? Het is ook niet ideaal, die zijn alleen 's avonds te gebruiken. Ruimtes zijn misschien wel te vinden... maar dat werkt toch anders dan een wijkcentrum, waar diverse groepen elkaar ontmoeten en waar onderlinge contacten ontstaan. Dat gaat dan verdwijnen. Het ontmoeten wordt veel minder. Zo ga je een belangrijk deel van je werk missen.

Neem de klaverjasclub, die gaat het wel redden, in een andere ruimte... maar nu pikken ze een deelnemer op van het WeP project¹⁸, die goed wordt opgevangen

¹⁸ WeP: Wijk en Psychiatrie

en het reuze naar haar zin heeft. Op een andere locatie zie ik dat niet gebeuren. Al die losse clubjes... dat gaat niet werken. Zie je het voor je, een creaclub¹⁹ ergens weggestopt in een ruimte, ze zitten er alleen, moeten eigen koffie en thee meenemen. Het is hier: met elkaar en bij elkaar. Het is hier het mengen van bewoners, die bij elkaar komen, elkaar zien, met elkaar praten".

Dat die formule goed werkt, bewijzen de cijfers: er zijn 500 tot 600 drempeloverschrijdingen per week. Op basis van de 44 weken dat het centrum geopend is, komt dat uit op 24.000 drempeloverschrijdingen per jaar: " We maken elke week een rooster en mailen dat naar de stichting".

Op de vraag hoe Alfred de toekomst ziet voor veldwerkers zonder accommodatie, aarzelt hij niet: "Over 3 tot 4 jaar is er met deze ontwikkeling geen welzijnswerk meer. Mensen haken af als er geen centrale plek is waar ze kunnen komen. Dit wordt het einde van een hele ontwikkeling. Het opheffen van de wijkcentra is de ondergang van het welzijnswerk. Hiermee wordt het einde ingeluid... het is een heel slechte ontwikkeling".

Alfred hoopt dat de actiegroep "Red De Bieb Zielhorst" gaat scoren met een nieuw bovenwijks ontmoetingscentrum... "Een heel goed initiatief... ik zou als beheerder wel mee willen."

AMERSFOORT

vrijdag 21 december 2011

AC

Bezuiniging welzijn treft ook werknemers Stichting Welzijn Amersfoort

DIANE HOEKSTRA
AMERSFOORT • Als gevolg van de forse bezuinigingen op welzijn in de stad Amersfoort, worden er bij de Stichting Welzijn Amersfoort (SWA) 34 werknemers gedwongen ontslagen.

De SWA moet tot 2014 3,4 miljoen euro bezuinigen. Dat gebeurt vooral door het stopzetten van de exploitatie van alle wijkcentra in de stad.

Deze zomer worden er ook al ontslagen plaats. De nu volgende ontslagroede wordt verhandeld met de planning van wanneer welk wijkcentrum de deuren moet sluiten. Voorheen werden er aan de sluiting van de centra nog geen tijdschema's gekoppeld.

De Boerderij (Nieuwland), Het Middelpunt (Zielhorst), Het Klokhuis (Randenbroek/Schuilenburg) en de Roef (Kruiskamp) gaan allemaal volgend jaar dicht. "We starten met de Boerderij en het Middelpunt," zegt Gert van Dijk, directeur van de SWA. "Misschien al deze zomer. Deze wijkcentra staan als eerste op de lijst, omdat wij denken dat het onderbrengen van activiteiten op andere plekken in de wijk daar het meeste succes hebben."

De SWA is al druk doende per wijkcentrum de herhuizing van clubs en verenigingen in kaart te brengen.

De Groene Stee in Liendert en de Sleutel in het Soesterkwartier krijgen nog enkele jaren respijt, omdat het wachten is op de bouw van een ABC-school in de wijk, waar het merendeel van de activiteiten dan is terecht zou kunnen. Naar verwachting zullen zij in 2014 de deuren moeten sluiten als de exploitatie van het gebouw niet op een andere manier is geregeld.

Alle andere wijkcentra hebben tot 2013 de tijd om zich op een andere plek te vestigen. Het college probeert de Neng in Hoogland en de Erieland in het centrum te sparen.

'Werkers voor stenen', luidt het credo van de SWA, maar ook de veldwerkers worden niet gespaard. Bron: AD, 21 december 2011

¹⁹ Creativiteitsclub, gerund door een vrijwilligster. Dit is een van de vele populaire activiteiten van de Trefhorst.

7. Ander onderzoek

De SWA doet in opdracht van de gemeente een haalbaarheidsonderzoek naar vervangende ruimte voor bezoekersgroepen van categorie A en B. In één bijeenkomst zijn alle gebruikers geïnformeerd over mogelijkheden voor een passende alternatieve ruimte. Externe huurders van categorie C en D hebben een schrijven ontvangen met de mededeling dat zij vanaf 1 juli 2012 geen ruimte meer kunnen huren in het betreffende wijkcentrum.

SWA inventarisatie van de wensen van vaste bezoekers van 't Middelpunt

Hoofdstuk 2. Zielhorst

Inleiding

Na een korte schets van de wijk Zielhorst, haar bewoners en de belangrijkste voorzieningen (§ 1), wordt ingegaan op de uitkomsten van het onderzoek (§ 2).

§ 1. Beeld van Zielhorst

Wijkbeeld en woningen

Zielhorst is de tweede nieuwbouwwijk van de gemeente Amersfoort en werd hoofdzakelijk gebouwd tussen 1987 en 1991. Moderne architectuur was meer dan bij de bouw van Schothorst een zaak van belang. Dat resulteerde ondermeer in een villabuurt waar opvallende ontwerpen te zien zijn van bekende Nederlandse architecten. De ligging van de wijk aan de rand van park Schothorst, de vijver tussen Kattenbroek en Zielhorst en veel openbaar groen geeft de wijk een ruimtelijk karakter.²⁰

De straten in de wijk hebben namen van vlinders, muziekinstrumenten, theologen, filosofen en internationaal bekende architecten. In de wijk staan veel eengezinswoningen. Het percentage koopwoningen ligt boven het stedelijk gemiddelde van 57,7%. De gemiddelde WOZ waarde van de huizen ligt met 220.000 euro iets boven het stedelijk gemiddelde. Er zijn veel huurwoningen in de duurdere categorie en relatief veel goedkope koopwoningen. Zielhorst heeft een grote aantrekkingskracht op de bewoners van de oudere wijken van Amersfoort.

Demografie

Zielhorst telt 8.641 wijkbewoners, verdeeld over 3.416 huishoudens en 3.307 woningen, en is daarmee een kleine wijk. Bijna 10 procent van de wijkbewoners is van niet-westerse oorsprong, een cijfer dat ruim 4% lager ligt dan het stedelijk gemiddelde. Kijken we naar de leeftijdsopbouw, dan zien we dat de leeftijdscategorie 0-35 jaar bijna de helft van alle bewoners uitmaakt (44,7% tegen 45,6% stedelijk). Alleen de categorie 5-19 jaar is in vergelijking met de stedelijke cijfers hoger: 23,1% tegen 19,5%.

De leeftijdscategorie 50+ komt qua percentage weer sterk overeen met het stedelijk gemiddelde: Zielhorst 28,7% tegen stedelijk 29,5 %.

Statistisch gezien scoort Zielhorst als een 'gemiddelde' Amersfoortse wijk, met een uitschieter naar boven voor de leeftijdscategorie 5-19 jaar. Dit laatste cijfer

²⁰ De bewonerswebsite: <http://www.wijkzielhorst.nl> biedt interessante gegevens over de geschiedenis, de wijkontwikkeling en wijkvoorzieningen.

rechtvaardigt – althans statistisch - het bestaan van tienercentrum ‘So What’, dat als zelfstandige unit is aangehaakt bij wijkcentrum ‘t Middelpunt.

Tienercentrum ‘So What’ torent boven wijkcentrum ‘t Middelpunt uit

Voorzieningen en woonwaardering

Het voorzieningenniveau van Zielhorst is goed, met een klein winkelcentrum, een dienstencentrum, met ondermeer apotheek, huisarts, zorginstelling, kinderopvang, een tienercentrum en wijkcentrum ‘t Middelpunt in één complex, meerdere sporthallen, een bibliotheek, basisscholen, een middelbare school, veel kinderopvang en twee ouderencomplexen met recreatieve voorzieningen. Veel voorzieningen zijn ook goed beloopbaar zoals wijkcentrum ‘t Middelpunt, het gezondheidscentrum, station Schothorst, het winkelcentrum en de bibliotheek aan de Albert Schweitzersingel, het grote winkelcentrum Emiclaer in de wijk Kattenbroek en sportpark Zielhorst. Zowel het rapportcijfer voor de woning (7,9) als het waarderingscijfer voor de buurt (7,3) liggen vrijwel gelijk met de stedelijke cijfers (7,8 en 7,3).

In Zielhorst staan meerdere woonunits van zorginstellingen voor cliënten van 19-45 jaar. Een deel van hen maakt, met intensieve begeleiding, gebruik van de activiteiten in ‘t Middelpunt, zoals kook- en muziekles. Door de sluiting van ‘t Middelpunt dreigen alle met zorg en moeite opgebouwde wijkactiviteiten te verdwijnen. Informatie is te krijgen bij de begeleiding van de Amerpoort.

Wijkcentrum 't Middelpunt staat op de nominatie om in de zomer van 2012 te verdwijnen

§ 2. Uitkomsten Zielhorst

Respons

In de wijk Zielhorst zijn onder gebruikersgroepen van wijkcentrum 't Middelpunt in totaal 30 interviews afgenomen. Veel vertraging ontstond door de gebrekkige registratie van met name externe huurders van de categorie C en D.

Dit manco is een indicatie van de 'overgangspositie' waarin het wijkcentrum zich bevindt. Tot de sluiting van wijkcentrum het Katshuis in Kattenbroek was 't Middelpunt het kwetsbare broertje in de grote familie van wijkcentra in Amersfoort. Met uitzondering van een beheerder en twee peuterwerksters had het centrum geen professionele werkers, een gering aantal vaste bezoekers (categorie A en B) en een lage huuropbrengst door beperkte boekingen door externe huurders.

Kortom, het centrum voldeed niet aan de eisen van deze tijd. Met de sluiting van het Katshuis in 2010 kwam daar verandering in. 70% van de vaste bezoekers van het Katshuis vond onderdak in 't Middelpunt. Met de nieuwe, -voorheen Katshuis- beheerder, kwam er nieuw leven in het centrum. Zo laten de exploitatiecijfers een sterke stijging zien van de huuropbrengsten en bezoekersaantallen.

Met de 30 interviews zijn meer dan 80% van de vaste bezoekersgroepen in beeld gebracht en zo'n 25 % van de externe huurders. Verder zijn alle professionele werkers geïnterviewd. Ontbrekende data met betrekking tot de categorieën C en D zijn aangevuld met informatie van de beheerder.

Op basis van de interviews ontstaat een valide beeld van de gebruikersgroepen van het centrum, dat per 1 juli 2012 op de nominatie staat om gesloten te worden.

1. Gebruikersgroepen Het Middelpunt naar categorie²¹

Tabel 1. Aantal gebruikersgroepen 't Middelpunt naar categorie

Categorie A	15
Categorie B	3
Categorie C	38
Categorie D	9
Totaal	65

Toelichting bij tabel 1.:

't Middelpunt biedt onderdak aan 18 vaste bezoekersgroepen van categorie A en B en aan zo'n 50 externe huurders van categorie C en D. In vergelijking met De Trefhorst is de semicommerciële poot (verhuur aan derden) van 't Middelpunt goed ontwikkeld, terwijl De Trefhorst meer gericht is op de vaste bezoekersgroepen. De inzet van professioneel sociaal-cultureel werk speelt daarin zeker een rol.

2. Typen activiteiten naar aantal bezoekers bij categorie A en B

Om de grote variëteit aan activiteiten te kunnen scoren, gaan we uit van de indeling: creatieve cursussen, sport en spel, gezondheid en bewegen, educatie en integratie, ontspanning en ontmoeting, vorming, en pedagogiek.

Tabel 2. Typen activiteiten naar aantal bezoekers bij categorie A en B

Typen activiteit	Aantal gebruikersgroepen	Aantal deelnemers
Creatief	4	40
Sport en spel	6	100
Gezondheid en bewegen	1	15
Educatie en integratie	-	-
Ontspanning en ontmoeting	2	75
Vorming	-	-
Pedagogiek	2	60
Totaal	15	290

²¹ Voor een uitleg over de vier categorieën van gebruikers van wijkcentra (categorieën A t/m D) wordt verwezen naar het begin van § 2 in hoofdstuk 1.

Toelichting bij tabel 2.:

Geconcludeerd kan worden dat 't Middelpunt als activiteitscentrum sterk gericht is op sport- en spelactiviteiten voor een vaste groep van 300 bezoekers. In vergelijking met De Trefhorst valt op dat 't Middelpunt meer sport- en spelactiviteiten biedt, terwijl in De Trefhorst meer educatieve en vormende activiteiten te bieden heeft.

Nauw verbonden met 't Middelpunt, maar niet specifiek gebonden aan de accommodatie zijn een aantal activiteiten die we niet hebben kunnen onderbrengen in bovenstaande tabel, maar die wel gerelateerd zijn aan 't Middelpunt. Zo kwam de wijkwebsite van Zielhorst ([www. wijkzielhorst.nl](http://www.wijkzielhorst.nl)), mede tot stand door het opbouwwerk. Deze website heeft een enthousiast redactieteam. Ook het project 'Zielhorst ruimt op' is een populaire wijkactiviteit die met regelmatig wordt uitgevoerd, evenals de rommelmarktroute door de wijk in combinatie met een tweedehands kinderkleding- en speelgoedbeurs in het wijkcentrum.

Voorbeeld

Het ontbreken van sociaal cultureel werkers in 't Middelpunt heeft niet tot gevolg gehad dat wijkbewoners passief blijven wachten op een initiatief van anderen. Zo is er een initiatiefgroep van vriendinnen, die de afgelopen jaren meerdere activiteiten organiseren in en rondom dit wijkcentrum. Deze activiteiten kenmerken zich door een originele aanpak en versterken elkaar onderling. Zo wordt de opbrengst van de 'Rommelroute Zielhorst' gestoken in kinderwerk dat eens per twee weken in 't Middelpunt wordt georganiseerd. Legendarisch is het Zomercircusproject voor kinderen dat jarenlang werd gehouden in een grote tent van een professioneel circus. Overdag waren er in 't Middelpunt workshops en aan het eind van de dag volgden de optredens van de kinderen voor een groot, enthousiast publiek. Het voortdurend moeten zoeken naar geldpotjes, omdat het hier ongesubsidieerde activiteiten betreft, heeft de vriendinnen doen besluiten het circusproject voorlopig niet meer uit te voeren.

Kenmerken vaste bezoekers

In algemene termen valt op dat het percentage bezoekers van 't Middelpunt met een minimuminkomen, of een zorgbehoefte, of met minder zelfredzaamheid dan wel psychische beperkingen, in verhouding met De Trefhorst lager is. Dat is in zoverre verklaarbaar dat in Zielhorst en Kattenbroek veel mensen wonen die een modaal of hoger inkomen hebben. Met de sluiting van het Katshuis is 70% van de roostergroepen naar 't Middelpunt gekomen. De deelnemers behoren niet allemaal tot de maatschappelijke onderlagen van de samenleving.

Hier staat tegenover dat een groot deel van de bezoekersgroepen in verband met ouderdom of een beperkt sociaal netwerk voor sociale contacten een beroep moet doen op 't Middelpunt.

3. Typen activiteiten naar aantal bezoekers van categorie C en D

De categorie van 47 externe huurders vormt een divers gezelschap.²²

Voorbeelden hiervan betreffen het bloedafgiftepunt (Sartro), culturele verenigingen, levensbeschouwelijke organisaties, een zelfhulpvereniging, trainingsinstituten, muziekdocenten, kledingbeurzen, jaarvergaderingen, feesten/recepties, multiculturele manifestaties, zorgtrainingen en danslessen. Voor de inkomsten van 't Middelpunt zijn vooral een beperkt aantal externe huurders van belang, die de kantoorruimtes dagelijks huren.

De ondervraagde externe huurders (N=12) geven in principe aan mee te willen gaan naar een nieuw bovenwijks ontmoetingscentrum, maar zijn toch op zoek naar vervangende ruimtes omdat er geen garantie is dat 't Middelpunt kan worden 'gered'.

Om te voorkomen dat 't Middelpunt geruime tijd leeg komt te staan, verdient het aanbeveling een of meerdere externe huurders de kans te bieden er voorlopig te blijven werken. Als voorbeeld noemen we Sartro, die dagelijks 's morgens en 's middags geopend is voor bloedafname. Voorwaarde is wel dat de gemeente als eigenaar daar op zeer korte termijn stappen voor onderneemt. Bij langdurige leegstand van 't Middelpunt gaat de factor veiligheid een grote rol spelen, mede gezien de ligging van het pand en het gebrekkige toezicht op de voorkant vanwege het ontbreken van omwonenden. Het inschakelen van een kraakwachtorganisatie ligt dan voor de hand.

4. Ruimtelijke wensen

Dat de zelfredzaamheid van de bezoekers van 't Middelpunt redelijk tot goed te noemen is, mag blijken uit het aantal activiteitengroepen, die er op eigen initiatief in geslaagd zijn een vervangende ruimte te vinden. De biljarters, de tafeltennissers, de 'kaartenmaakclub' en de groep Bewegen voor ouderen hebben een nieuwe locatie gevonden. Ouderen centrum Overseldert, dat pal tegenover het wijkcentrum ligt, biedt haar recreatiezaal tegen zeer gunstige voorwaarden aan. Een kwalitatief goed alternatief.

Moeilijker wordt het voor de grote roostergroepen zoals de bridgeclub (40 leden) en het zangkoor de Pebbles (50 leden) en voor activiteitengroepen die speciale voorzieningen behoeven, zoals de keramieclub, die een beveiligde oven nodig heeft.

²² Door de onvolledigheid van de data die werden verstrekt door de SWA is maar een klein percentage (ongeveer een kwart) van de externe huurders telefonisch bereikt. Dit beperkt het onderzoek in het geven van een volledig beeld van de externe huurders.

Alle geïnterviewde roostergroepen geven aan graag terug te willen komen op het moment dat 't Middelpunt weer open gaat onder een nieuwe huurder. Als tijdelijke oplossing kan gekozen worden voor een overgang naar wijkcentrum De Trefhorst die ruimte heeft voor grote activiteitengroepen.

Ouderen centrum Overseldert stelt haar recreatieruimte ter beschikking

5. Exploitatie wijkcentra

Exploitatiecijfers 't Middelpunt en De Trefhorst 2011

't Middelpunt

Huuropbrengsten	23.000	Huur	62.000
Onderverhuur	23.000	Energiekosten	15.000
Overige opbrengsten	6.000	Schoonmaak	15.000
Tekort	40.000		
Totaal opbrengsten	51.000	Totaal kosten	92.000

De Trefhorst

Huuropbrengsten	10.500	Huur	45.500
Onderverhuur	22.000	Energiekosten	17.000
Overige opbrengsten	5.500	Schoonmaak	18.000
Tekort	42.500		
Totaal opbrengsten	38.000	Totaal kosten	80.500

Voor de actiegroep RDBZ zijn exploitatiegegevens van De Trefhorst en 't Middelpunt van cruciaal belang. De SWA heeft de exploitatiecijfers over 2011 van beide wijkcentra ter beschikking gesteld. In verband met privacyregels zijn de loonkosten buiten beschouwing gebleven.

De exploitatiecijfers laten zien dat er sprake is van tekort van resp. rond de € 40.000 en € 42.500 op jaarbasis, dat gecompenseerd moet worden door inkomsten uit verhuur, participatie door partners en commerciële baromzetten. De hoogte van de door de gemeente bepaalde huur voor een overname van het pand van 't Middelpunt door derden bedraagt € 62.000,-.²³ Al deze bedragen zijn exclusief personeelskosten.

De gemeente Amersfoort heeft nog geen WOZ waarde voor De Trefhorst bepaald. Op basis daarvan kan de prijs per m² worden vastgesteld, die uitmondt in de huurprijs die de gemeente aan derden vraagt.

Wijkcentra zijn gratis te gebruiken wanneer de activiteit wordt georganiseerd door buurt- en/of wijkbewoners, de activiteit belangeloos wordt georganiseerd en de activiteit een maatschappelijk doel dient. In andere gevallen gelden de volgende tarieven.

Tabel 3. Tarieven van de accommodaties per dagdeel

Ruimten	10 p	11-15 p	16-20 p	21-30 p	> 30 p
<i>Gereduceerd tarief</i>					
Groepsruimten	€ 22,-	€ 33,-	€ 44,-		
Grote zaal			€ 44,-	€ 66,-	€ 77,-
Kantoor 4/5 personen	€ 11,-				
<i>Vol tarief</i>					
Groepsruimten	€ 40,-	€ 50,-	€ 60,-		
Grote zaal			€ 60,-	€ 80,-	€ 100,-

Conclusies

Bij een commerciële exploitatie van een bovenwijks ontmoetingscentrum zit er winstmarge in de verhuur van ruimtes. De kunst van het exploiteren is het vinden van de juiste mix van laagdrempelige, ontmoetingsgerichte activiteiten voor de minst zelfredzame bewonersgroepen en de verhuur van goede faciliteiten aan externe huurders.

Tekorten in de exploitatie moeten gecompenseerd worden met inkomsten uit verhuur, participatie door partners en commerciële baromzetten.

²³ Dit bedrag is inmiddels door de gemeente teruggebracht tot 38.000 euro op jaarbasis.

Op basis van een intensieve exploitatie, gedragen door meerdere partners, en op basis van vrijwilligerswerk is het wellicht haalbaar een wijkcentrum 'nieuwe stijl' te ontwikkelen. Grootste obstakel is de commerciële huurprijs die door de gemeente Amersfoort wordt opgelegd en die een duidelijke remmende werking heeft op bewonersinitiatieven.

Hoofdstuk 3. Kattenbroek

Inleiding

Na een korte schets van de wijk Kattenbroek, haar bewoners en de belangrijkste voorzieningen (§ 1), wordt ingegaan op de uitkomsten van het onderzoek (§ 2).

§ 1. Beeld van Kattenbroek

Wijkbeeld en woningen

Kattenbroek ontstond in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw als 'architectuurwijk'. Er zijn 4.544 woningen gebouwd. Ontwerper Ashok Bhalotra mocht zich uitleven om te komen tot de schets van een 'gezonde, veilige en vrolijke omgeving, waar mensen zich thuis voelen en kriebels krijgen om te 'dromen'.²⁴

Nog heden ten dage is het een wijk die wordt bezocht door internationale stedenbouwkundigen die het beschouwen als een voorbeeld van creatief bouwen vanuit een totaalconcept. Doordat bekende architecten bij de bouw van Kattenbroek betrokken werden, is er een grote variëteit aan woningtypen ontstaan. Een opvallende omissie in het ontwerp zijn speelvoorzieningen voor de jeugd in de leeftijdsgroep 5-19 jaar die in vergelijking met stedelijke cijfers oververtegenwoordigd is. Behalve het groen rond de grote vijver bij winkelcentrum Emiclaer zijn er relatief weinig ontmoetingsplaatsen, trapveldjes en/of speelobjecten voor de jeugd. Het ontbreken van een jongerencentrum is daar het sluitstuk in. Dat gebrek manifesteert zich in de meldingen van overlast en vandalisme.

²⁴ Bron: Wikipedia.

Dat neemt niet weg dat de wijk hoog scoort bij de bewoners: het rapportcijfer voor de woning ligt met 8.1 ruim boven het stadsgemiddelde. Maar ook de wijk scoort hoger (7,6) dan het stedelijk gemiddelde.

Demografie

In Kattenbroek wonen 11.494 mensen.²⁵ Zoals we al zagen, is de leeftijdscategorie 5- 19 jaar oververtegenwoordigd, terwijl de categorie 65-80+ achterblijft bij het stedelijk gemiddelde: 9% tegen 12%. Het is een wijk met overwegend jonge gezinnen met kinderen. Het percentage bewoners uit niet westerse landen is met 10% lager dan het stadsgemiddelde (14%). De WOZ waarde van de woningen bedraagt gemiddeld 227.000 euro, tegen 218.000 euro als stadsgemiddelde. Dit wordt eventueel anders indien het Pluspunt, het centrum van Beweging 3.0, dat over uitstekende faciliteiten voor ouderen beschikt, waaronder een restaurant, in een volgende bezuinigingsoperatie zou sneuvelen.

Voorzieningen

Qua voorzieningen is de wijk rijk bedeeld. Een groot winkelcentrum met regiofunctie met ruime en gratis parkeermogelijkheden, ontmoetingsplekken voor oud en (aanmerkelijk minder voor) jong, een inloophuis, kerken, gezondheidsvoorzieningen, een heuse markt, een centrale recreatievijver, sport- en trapvelden, een evenemententerrein, ruime parkeergelegenheid en een gevarieerd straatbeeld met een grote verscheidenheid aan architectuur. Het is allemaal in Kattenbroek te vinden.

Wijkcentrum het Katshuis ontbreekt in bovenstaand rijtje omdat het in de eerste bezuinigingsronde op welzijn in 2009 sneuvelde. Sindsdien staat het pand te koop. Belangstellenden en gemeente zijn het nog niet eens over de koopprijs.

²⁵ Bron: Afdeling Onderzoek en Statistiek, gemeente Amersfoort.

§ 2. Uitkomsten Kattenbroek

Eerder zagen we al dat 't Middelpunt na sluiting van het Katshuis zo'n 70% van alle bezoekers heeft overgenomen. Twee kleine creativiteitsgroepen van ouderen zijn niet meegegaan, maar zijn opgeheven. Een aantal grote bezoekersgroepen heeft elders ruimte gevonden.

Voormalig wijkcentrum het Katshuis wacht op een koper en wordt er niet mooier op.

Navraag bij het Pluspunt, een accommodatie van Beweging 3.0, levert niet het beeld op dat veel voormalige wijkbewoners de overstap hebben gemaakt naar deze voorziening. En als dat al gebeurd is, wordt het niet gesignaleerd, omdat het om individuele bezoekers gaat.

De sluiting van het Katshuis en de overstap van roostergroepen van categorie A en B naar elders lijkt niet moeizaam te zijn verlopen. Evenwel geldt voor 70% van de bezoekers van het Katshuis die zijn overgestapt naar 't Middelpunt, dat zij op korte termijn weer zullen moeten verhuizen. De opbouwwerkster van het Katshuis heeft een tijdelijk onderkomen gevonden in een (gedeeld) kantoor van het Pluspunt. Ook het WBT van Kattenbroek kan daar voor vergaderingen terecht.

Wat ieder in de wijk zorgen baart, is de langdurige leegstand van het voormalig wijkcentrum. Naar verluid hebben zich kopers/huurders gemeld bij de gemeente, maar is men tot op heden niet tot overeenstemming gekomen. Een zeker veiligheidsrisico is aanwezig, ondanks de gunstige ligging omgeven door woningen. Bouwtechnisch is het perceel echter zichtbaar achteruitgegaan.

Hoofdstuk 8. Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen op een rij gezet.

Conclusie 1

In Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek, de drie noordelijke wijken van Amersfoort, woonden op 1 januari 2011 in totaal 32.434 bewoners. Daarmee vormen zij ruim 22% van de Amersfoortse bevolking.

Na sluiting van de wijkcentra zijn ongeveer 850 bewoners uit deze noordelijke wijken aangewezen op een bovenwijks ontmoetingscentrum voor sociale contacten, vorming, educatie of als geïndiceerde deelnemer aan een sociaal vangnet.²⁶ Bij deze geïndiceerde deelnemers is merendeels sprake van een kwetsbare sociaaleconomische positie, van psychische beperkingen, een geringe mate van integratie, van ouderdom of van een beperkte zelfredzaamheid. Het gaat om bijna 3 procent van de wijkbevolking.

Aanbeveling 1

Aanbevolen wordt met dit sociale feit terdege rekening te houden in het welzijnsbeleid voor deze wijken.

Conclusie 2

Een bovenwijkse voorziening is gewenst, maar financieel lastig haalbaar als er marktconforme huurprijzen per m² worden gerekend door de gemeente (€ 90,- tot €120,- per vierkante meter op jaarbasis).

Aanbeveling 2

Aanbevolen wordt om een lagere huurprijs in rekening te brengen bij wijkcentra die zich richten op deze doelgroep en om bij het vaststellen van het huurtarief voor commerciële verhuur een compensatie voor sociaal verhuurd te verdisconteren.

²⁶ Bezoekers van wijkcentra die zijn opgenomen in het bestand van zorginstellingen, dan wel door hen verwezen zijn

Conclusie 3

In Zielhorst staan meerdere woonunits van zorginstellingen voor cliënten van 19-45 jaar. Een deel van hen maakt, met intensieve begeleiding, gebruik van de activiteiten van 't Middelpunt, zoals kook- en muziekles. Door de sluiting van 't Middelpunt dreigen alle met zorg en moeite opgebouwde wijkactiviteiten te verdwijnen.

Conclusie 4

Was 't Middelpunt een middelmatig slecht lopend wijkcentrum, sinds de sluiting van het Katshuis laten de exploitatiecijfers een forse stijging zien van de huuropbrengsten en de bezoekersaantallen.

Conclusie 5

De persoon van de beheerder en de specifieke deskundigheid en ervaring die deze aan de dag legt, zijn in sterke mate bepalend voor het succes of de terugloop van een centrum. Het leggen van de beheerdersfunctie in handen van assistent-beheerders betekent kwaliteitsverlies, terwijl een beheermodel door en voor bewoners vraagt om een aanloopperiode, met coaching door een parttime professioneel beheerder.

Aanbeveling 3

De beheerdersfunctie kan moeilijk per direct uitgevoerd worden door vrijwilligers. Voorgesteld wordt vrijwilligers bij het beheer gedurende een of twee jaar door een parttime beheerder te laten begeleiden.

Aanbeveling 4

Om te voorkomen dat 't Middelpunt geruime tijd leeg komt te staan, verdient het aanbeveling een of meerdere externe huurders de kans te bieden er voorlopig te blijven werken. Voorwaarde is wel dat de gemeente als eigenaar daar op zeer korte termijn stappen voor onderneemt.

Bij langdurige leegstand van 't Middelpunt gaat de factor veiligheid een grote rol spelen, mede gezien de ligging van het pand en het gebrekkige toezicht op de voorkant (geen omwonenden). Het inschakelen van een kraakwachtorganisatie ligt dan voor de hand.

Conclusie 6

Dat de zelfredzaamheid van de bezoekers van 't Middelpunt redelijk tot goed te noemen is, mag blijken uit het aantal activiteitengroepen, die er op eigen initiatief in geslaagd zijn een vervangende ruimte te vinden.

Conclusie 7

Alle geïnterviewde roostergroepen van categorie A en B geven aan graag terug te willen komen op het moment dat 't Middelpunt weer open gaat onder een nieuwe huurder.

Als tijdelijke oplossing kan gekozen worden voor een transitie naar wijkcentrum De Trefhorst dat ruimte en faciliteiten heeft voor de huisvesting van grote activiteitengroepen.

Conclusie 8

Uitgaande van een (deels) commerciële exploitatie van een bovenwijks ontmoetingscentrum zit er veel groeipotentieel in de verhuur van ruimtes. De kunst van het exploiteren is het vinden van de juiste mix van laagdrempelige, ontmoetingsgerichte activiteiten voor de minst zelfredzame bewonersgroepen, gekoppeld aan de verhuur van goede faciliteiten aan externe huurders.

Conclusie 9

Op basis van een intensieve exploitatie, gedragen door meerdere partners, en op basis van vrijwilligerswerk is het wellicht haalbaar een wijkcentrum 'nieuwe stijl' te ontwikkelen. Het grootste obstakel, de hoge huurprijs, is inmiddels door de gemeente voor een groot gedeelte weggenomen door een drastische huurverlaging.

Conclusie 10

De laagste inkomensgroepen zijn oververtegenwoordigd, vaak gekoppeld aan de leeftijdscategorie 60+ of aan 'geïndiceerde' bezoekersgroepen, zoals deelnemers aan het Wijk en Psychiatrie project. Verder worden genoemd minima, nieuwkomers, eenoudergezinnen met meer kinderen en (vereenzaamde) alleenstaanden.

Conclusie 11

De Trefhorst heeft een kernfunctie in de wijk én is een gewild centrum voor externe huurders, die voor een belangrijk deel bijdragen aan de financiële exploitatie van de Trefhorst. Dat rechtvaardigt het open houden van dit centrum.

Conclusie 12

Als het nieuwe bovenwijkse centrum gerealiseerd wordt, kan het rekenen op meer dan 400 vaste bezoekers van De Trefhorst.

Conclusie 13

Ongeveer 80 % van de vaste gebruikers én huurders van De Trefhorst opteert voor deelname in een nieuw bovenwijks ontmoetingscentrum.

Appendix

www.redbiebzielhorst.nl

Inhoudsopgave

1. Actiegroep RDBZ: ontstaan en missie	47
2. Voorstel haalbaarheidsonderzoek aan Gemeente, nov. 2011	52
3. Kaderstelling haalbaarheidsonderzoek Gemeente, nov. 2011	56
4. Literatuur, websites en gerelateerde artikelen	58
5. Voorbeeld vragenlijst voor vaste bezoekers wijkcentra	66

1. Actiegroep RDBZ: ontstaan en missie

1.1. Voorgeschiedenis

In het voorjaar van 2011 werd bekend dat de bibliotheek in Zielhorst per 1 juli 2012 zal sluiten²⁷. Gelijktijdig werd duidelijk dat alle wijkcentra in Amersfoort Noord, waaronder 't Middelpunt in Zielhorst, tussen zomer 2012 en najaar 2013 gesloten zouden worden. Dit betekent een enorme verschraling van de basisvoorzieningen in de noordelijke wijken van Amersfoort. Een aantal bewoners van Zielhorst is daarop een handtekeningenactie gestart, waarmee zij de dreigende sluiting van bibliotheek Eemland onder de aandacht wilden brengen.

Deze actie werd gehouden onder de naam "Red de Bieb". Het verzamelen van handtekeningen bleek niet moeilijk: meer dan 2000 bewoners waren bereid hun ongenoegen over de sluiting van de bieb en het wijkcentrum kenbaar te maken. De handtekeningen werden op woensdag 5 oktober 2011 aan wethouder Buitelaar van financiën (tevens wijkwethouder van Zielhorst) overhandigd tijdens een drukbezochte manifestatie in de bieb, waar leerlingen en leerkrachten van zes basisscholen uit Zielhorst en Schothorst aanwezig waren.

Manifestatie 5 oktober 2011 in Bieb Zielhorst

Vanzelfsprekend waren er ook belangstellende ouders en wijkbewoners bij deze manifestatie aanwezig.

Wethouder Buitelaar vertrok met een kofferbak vol boeken. In deze boeken waren de handtekeningen geplakt, voorzien van een persoonlijke boodschap of tekening van de leerlingen.

²⁷ Zie: www.redbiebzielhorst.nl

1.2. De politiek

De actie was breed aangekondigd en heeft veel belangstelling van de (plaatselijke) pers getrokken.²⁸ Eén van de aanwezige journalisten gaf de leden van de actiegroep het advies om alle raadsleden van de gemeente Amersfoort aan te schrijven met argumenten waarom het onverantwoord is om zowel de bieb als wijkcentrum 't Middelpunt te sluiten. Dat heeft de RDBZ gedaan met als gevolg dat er tal van reacties binnenkwamen. Vervolgens werden gesprekken gevoerd met de raadsleden van diverse partijen, gevolgd door een rondleiding in de wijk. Zo waren er raadsleden die voor het eerst in hun politieke loopbaan in Zielhorst kwamen. In de Amersfoortse politiek werd over Zielhorst gesproken. Een wijk zonder grote problemen die dan ook weinig specifieke aandacht getrokken had.

Daar kwam door de RDBZ verandering in.

Raadsleden adviseerden de RDBZ vervolgens om tijdens een bijeenkomst op het Plein²⁹ van 11 oktober 2011 de standpunten van RDBZ uiteen te zetten. Dit gebeurde ook tijdens de Ronde³⁰: de insprekavond van de gemeente. Deze vond plaats op 25 oktober 2011. Daarbij werd ingesproken in twee zalen: in zaal 1 werd uiteengezet waarom het wijkcentrum niet mocht sluiten, in zaal 2 waarom de bieb open moest blijven. De publieke belangstelling was groot. Mensen zaten zelfs op de grond bij gebrek aan voldoende stoelen. Elke fractie werd voorzien van een grote stapel ansichtkaarten waarop mensen hun handtekening hadden gezet en waarin raadsleden werd verzocht om zich in te zetten voor het openhouden van een basiswijkvoorziening in Zielhorst. Deze initiatieven hebben er uiteindelijk toe geleid dat er een motie werd ingediend door Groen Links, Christen Unie, D66, CDA, Lijst Schulten en de PVDA. Deze motie werd vervolgens op 15 november 2011 unaniem overgenomen door de gehele Raad. Dat heeft geresulteerd in Deel I van het Haalbaarheidsonderzoek dat voor u ligt.

Dit onderzoek is erop gericht om te onderzoeken of het haalbaar is een multifunctioneel centrum te realiseren, waar zowel ruimte is voor een (kleine) bibliotheek als voor (een deel van) de activiteiten die nu in de wijkcentra plaatsvinden, waarbij uitdrukkelijk wordt gekozen voor een vorm van zelfbeheer door bewoners.

²⁸ Zie: <http://www.redbiebzielhorst.nl>

²⁹ <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?id=183125>

³⁰ <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?menu=351&id=183126>

De gemeente heeft de kaders aangegeven voor dit onderzoek ³¹ : belangstellenden hebben tot 1 maart 2012 de tijd om te opteren voor een nieuwe sociale bestemming van wijkcentrum 't Middelpunt, gevolgd door het doen van een haalbaarheidsonderzoek en het maken van een businessplan, waarvoor de gemeente initiatiefnemers 6 maanden de tijd geeft. De gemeente bekijkt vervolgens welke plannen het best aansluiten bij de uitvoering van het welzijnsbeleid 'nieuwe stijl', dat de gemeente de komende jaren uitzet. ³² Duidelijk is dat de gemeente de voorkeur geeft aan initiatiefnemers die een uitdrukkelijk sociale functie willen geven aan de te sluiten wijkcentra. Zijn hun plannen niet te realiseren, dan komen potentiële commerciële kopers aan bod. De gemeente heeft -nog- niet aangegeven of bovenstaande aanpak en termijnen ook gelden voor het pand van de bibliotheek aan de Albert Schweitzersingel in Zielhorst. Wél heeft de gemeente – eerst informeel en later formeel - te kennen gegeven voorkeur te hebben voor de verkoop van het bieb pand.

Medewerkers van bieb Zielhorst steunen de actie van RDBZ

1.3. Over de actiegroep

Inmiddels is RDBZ uitgegroeid tot een breed opgezette werkgroep met zo'n 18 vrijwillige medewerkers ³³. Schothorst heeft enkele actieve wijkbewoners -die ook zitting hebben in het Wijkbeheer Team van Schothorst- afgevaardigd. Dit mede omdat veel bewoners van Schothorst dankbaar gebruik maken van de

³¹ 'Uitgangspunten voor het haalbaarheidsonderzoek van de actiegroep Red de Bieb Zielhorst 18 november 2011' (zie bijlagen)

³² Welzijn 'nieuwe stijl': de nieuwe beleidslijnen voor inhoudelijke vernieuwing van welzijnswerk, waarin een grote rol is weggelegd voor participatie van de burger.

³³ Stand van zaken: per 20 januari 2012

faciliteiten van Bieb Zielhorst en de komende sluiting van wijkcentrum De Trefhorst in juli 2013 met lede ogen aanzien. Ook zijn de Wijk Beheer Teams van Zielhorst en Kattenbroek nauw bij de actiegroep betrokken. Zo hebben zij een deel van de kosten van het Haalbaarheidsonderzoek deel I voor hun rekening genomen.

RDBZ werkt inmiddels met een werkgroepstructuur met een kernteam van drie vrijwilligsters en vijf werkgroepen. Daarboven werkt een coördinator uit Kattenbroek als een soort 'verbindingsofficier', die het werk van de diverse werkgroepen volgt en schakelt.

Iedere werkgroep heeft een 'trekker', die nauw contact heeft met de kerngroep en de coördinator. De 'werkgroep-trekkers' treffen elkaar regelmatig om de uitgezette tijdslijnen te bewaken en het beleid vorm te geven. Zo werkt de werkgroep BP (businessplan) aan het financiële en organisatorische gedeelte van het Haalbaarheidsonderzoek.

Inmiddels wordt RDBZ gesteund door een Comité van Aanbeveling, waarin landelijk bekende schrijvers en bekende Amersfoorters zitting hebben.³⁴

Bezoekers van de bieb Zielhorst kan het niet ontgaan....er wordt actie gevoerd!

In januari 2012 wordt aandacht besteed aan de formulering en inhoudelijke uitwerking van de missie en visie van de actiegroep.

Als het haalbaarheidsonderzoek door de gemeente wordt geaccepteerd en RDBZ toestemming krijgt om haar plannen te concretiseren, zal gekozen worden voor een nieuwe naam, die beter aansluit bij het multifunctionele karakter van het nieuwe bovenwijkse ontmoetingscentrum met (beperkte) biebfunctie.

³⁴ Zie: www.redbiebzielhorst.nl

1.4. Missie en visie van RDBZ

Het –voorlopige- ‘mission statement’ van RDBZ ziet er als volgt uit:

RDBZ is een enthousiaste en toekomstgerichte werkgroep van, voor en door bewoners van de wijken Zielhorst, Kattenbroek en Schothorst (ZKS³⁵).

We bestaan omdat de leefbaarheid en de sociale cohesie van en in de drie wijken ons ‘aan het hart’ gaan en uitdagen.

We willen die leefbaarheid behouden, nieuw leven inblazen en een ‘fysieke plek’ geven.

We willen in Amersfoort Noord een ‘kloppend, laagdrempelig, gastvrij, duurzaam en inspirerend wijkenhart’ maken.

Sociale en commerciële functies zullen er hand in hand gaan. Het gebouw zal een aantrekkelijk huis zijn voor alle inwoners van ZKS³⁶ en zal zich richten op ontmoeting, educatie, talentontwikkeling, werk, creativiteit, bibliotheekfunctie en ontspanning.

Wij willen deze multifunctionele accommodatie graag vestigen in het huidige pand van de bibliotheek in Zielhorst, dat per 1 juli 2012 de deuren zal sluiten.

Met de verkoop van de bieb wordt dit **niet** het nieuwe Ontmoetingscentrum Amersfoort Noord!

³⁵ ZKS: Zielhorst , Kattenbroek en Schothorst

2. Voorstel haalbaarheidsonderzoek aan Gemeente, nov. 2011

Op weg naar een Multifunctioneel (Bovenwijks) Cultuurcentrum Zielhorst!!

Doel

- Het opzetten van een Multifunctioneel (Bovenwijks) Wijk en Cultuur centrum in Amersfoort Noord, ter vervanging van bestaande wijkcentra in Schothorst, Zielhorst, en Kattenbroek, alsmede de bibliotheek in Zielhorst.

Streefdatum opening: najaar 2012.

Hoe ziet het centrum eruit ?

- Het centrum verenigt diverse **sociale, educatieve en culturele functies**, op basis van een aangepaste indeling (verbouwing) van de huidige accommodatie van Bibliotheek Zielhorst.

- Centraal staat het ontwikkelen van een **zelfbeheermodel door wijkvrijwilligers** met de (tijdelijke) parttime professionele ondersteuning van beheerders/ bibliotheekpersoneel, met een aanlooptijd van 2 jaar. Na deze periode verzorgen wijkbewoners de gehele exploitatie, met uitzondering van een beperkte professionele inzet van de bibliotheek (dit i.v.m. bibliotheek voorschriften).

-Het centrum is een **proeftuin** voor de wijze waarop bewoners op basis van een beperkt budget een essentiële basisvoorziening in hun wijk kunnen runnen.

-Het is een **ontmoetingsplek** voor bewoners van bovengenoemde wijken, met speciale aandacht voor de **kwetsbare en/of marginale bevolkingsgroepen**. Aanwijsbare groepen die momenteel nog gebruik maken van de wijkcentra als basisvoorziening, en die in een groot sociaal isolement terecht dreigen te komen.

Deze **vangnetfunctie** levert een substantiële bijdrage aan het voorkomen van ernstige leefbaarheidproblemen in de bovengenoemde wijken.

- Het centrum houdt de **bibliotheekfunctie** overeind, uitgaande van beperkte openingstijden en de inzet van vrijwilligers naast een parttime professionele leiding. Dit in de vorm van een **wijkservicepunt**, uitgaande van de pedagogische functie van de bibliotheek, die vraagt om een face to face benadering, in plaats van 'een container waar boeken kunnen worden afgegeven/afgehaald'.

- Het centrum biedt ruimte aan activiteiten/groepen die momenteel zijn ondergebracht in bovengenoemde wijkcentra, en die geen **vervangende ruimte** binnen de wijk vinden. (Voorbeelden zijn: een gymnastiekclub, een zangclub, een kaartclub, deelnemers aan het project 'Wijk en psychiatrie'.)

- Het centrum biedt **faciliteiten** voor vergaderingen/activiteiten van wijkgerichte verenigingen.
 - Het centrum biedt ruimte voor sociaal-culturele **educatie** in de vorm van cursussen en/of workshops zoals die momenteel binnen de diverse wijkcentra worden aangeboden. Het biedt een centrale werkplek voor agogische disciplines als opbouwwerk, kinderwerk en volwassenenwerk.
 - Het centrum biedt kantoor/ **spreekruimte** voor wijkgerichte professionals, zoals opbouwwerker, wijkagent, maatschappelijk werker, beheerder, e.d.
 - Het centrum verhuurt zaal- en vergaderruimte, mede met het oog op de **exploitatie** van het gebouw.
 - Het centrum biedt **expositieruimte** voor wijkkunstenaars.
 - Het centrum heeft een (beperkte) **horecavernieuwing**, in verband met de exploitatie van een bar.
 - Na onderzoek en gebleken behoefte kunnen bovengenoemde functies worden aangevuld, met een **kookfaciliteit** die maaltijden serveert voor marginale groepen in de wijk (mensen in een sociaal isolement), desgewenst in samenwerking met een ROC opleiding.
 - Het centrum werkt nauw samen met **partners** die in de diverse wijken te vinden zijn: SWA (kinderwerk, jongerenwerk, volwassenenwerk, opbouwwerk), woningbouwverenigingen, SRO, onderwijs (het basisonderwijs van de drie wijken, 't Hooghe Landt, HU Social Work, wijkpolitie, Bibliotheek Eemland, Wijkbeheerteams, middenstand, Gemeente Amersfoort (afdeling Wijkontwikkeling).
- SWA en Bibliotheek Eemland** worden de kernpartners.

Uitgangspunt

- De initiatiefnemers zijn doordrongen van de noodzaak dat er de komende jaren fors bezuinigd moet worden op meerdere leefgebieden.
- Echter de noodzaak tot continuïteit in de wijkontwikkeling, waarin sociale veiligheid, leefbaarheid en aandacht voor kwetsbare groepen met een beperkte mobiliteit (mensen die hun buurt/wijk niet uitkomen) centraal staan, kan niet zonder een centrale en met het OV goed bereikbare plek (de bibliotheek heeft een bushalte voor de deur))
- Centraal in het overheidsbeleid met betrekking tot de wijken staat:” **De burger is aanzet**”.
- Conform dit beleid vragen de initiatiefnemers van de Raad en B.&W. de ruimte en tijd om de haalbaarheid van bovengenoemde doelen te (laten) onderzoeken. (Zie: haalbaarheidsonderzoek).
- Zo ontstaan een **win win situatie**: een substantiële kostenbesparing op de exploitatielast van de huidige bibliotheek in Zielhorst en de wijkcentra (die gesloten

worden), gekoppeld aan de ontwikkeling van een low budget zelfbeheermodel dat recht doet aan de strenge eisen van deze tijd.

Wat vragen wij van de raadsleden/ raadsfracties?

- Leden van de gemeenteraad wordt gevraagd om hun fiat/steun te geven aan een **haalbaarheidsonderzoek** dat wordt uitgevoerd in opdracht van en door bewoners, maar met gebruikmaking van professionals op het gebied van veiligheid (veiligheidseisen van accommodaties), bouwkunde (bouwkundig advies i.v.m. aanpassingen aan de ruimte), sociaal cultureel werk, opbouwwerk, financieel management, exploitatie en vrijwilligerswerk .

- De coördinatie van het onderzoek zal in handen liggen van een erkende instelling.

- B.&W. en de Raad en Bibliotheek Eemland **schorten hun besluitvorming over de toekomst Bibliotheek Zielhorst op** tot na bestudering van het haalbaarheidsonderzoek **medio maart 2012.**

De **kosten** van dit onderzoek worden gedragen door **bewoners**(organisaties).

B.&W. en Raad worden dus niet geconfronteerd met een subsidie aanvraag.

Haalbaarheidsonderzoek

Het haalbaarheidsonderzoek levert de volgende data:

- inventarisatie van groepen die momenteel gebruik maken van de diverse wijkcentra en **geen passend alternatief kunnen vinden** (dit in nauwe samenwerking met de SWA) en die aangeven gebruik te willen maken van de nieuwe accommodatie

- een inventarisatie van **aanwijsbaar kwetsbare bewonersgroepen**, die momenteel gebruik maken van wijkcentra als sociaal vangnet en die in de toekomst in een isolement terecht dreigen te komen

- een **verbouwingsplan** van de huidige bibliotheekruimte in Zielhorst (zoveel mogelijk door bewoners zelf te ondernemen)

- een **beheerplan** voor de overdracht van (professionele) beheertaken aan vrijwilligers

- een **exploitatieplan** gedurende de eerste 2 jaar

- de **begroting** voor de aanlooperperiode van 2 jaar, met een duidelijke indicatie van de subsidiekosten voor de gemeente en partners

- het maken van afspraken met **professionele partners**, waaronder Bibliotheek Eemland, SWA en het 't Hooghe Landt.

De laatste -met een locatie tegenover de bibliotheek- heeft aangegeven een rol te willen spelen in het aanbieden van hun accommodatie.

- het betrekken van de **WBT' s** en wijkorganisaties van de drie wijken.

Op basis van dit onderzoek kunnen gemeente en Bibliotheken Eemland in het voorjaar van 2012 beslissen of zij voldoende garanties zien voor het uitvoeren van een innoverend wijkproject. Bij een fiatting volgt de start in het najaar van 2012.

3. Kaderstelling haalbaarheidsonderzoek Gemeente, nov. 2011

Uitgangspunten voor het haalbaarheidsonderzoek van de actiegroep Red de Bieb Zielhorst

18 november 2011

Uitgangspunten voor het gebouw van de bibliotheek:

- Bibliotheken Eemland zegt per 1 februari 2012 de huur op om op 1 augustus 2012 te kunnen vertrekken.
- Bibliotheken Eemland komt niet als hoofdhuurder terug in het gebouw of in een ander gebouw.
- Voorkeur van de gemeente gaat uit naar verkoop van het gebouw.
- Huurprijs van het gebouw is circa 50.000 euro per jaar (exclusief gas en licht en beheerkosten).

Uitgangspunten voor het gebouw 't Middelpunt:

- Gemeente bezuinigt op beheer en exploitatie van het gebouw. SWA verdwijnt als hoofdhuurder van het gebouw 't Middelpunt.
- Conform de Raadsinformatiebrief over de uitvoering van moties 4.30 'haalbaarheidsonderzoek wijkcentra' en 4.31b 'wijkcentra sociaal aanbesteden' (zie: <http://www.amersfoort.nl/smartsite.shtml?id=235363>) krijgen alle geïnteresseerden de tijd om hun interesse formeel kenbaar te maken. Geïnteresseerden worden via een oproep in de media aan het einde van dit jaar uitgenodigd om een wijkaccommodatie over te nemen of te huren en het een maatschappelijke functie te geven voor de wijk. Geïnteresseerden krijgen drie maanden de tijd om hun formele aanmelding te doen. Vervolgens krijgen ze zes maanden de tijd om hun plannen concreet te maken.
- Het proces zoals beschreven in de bijlage starten we in december 2011 voor 't Middelpunt, zodat integraal naar de wijkvoorzieningen in Zielhorst gekeken kan worden.
- Het initiatief van Red Bieb Zielhorst zien wij als een van de geïnteresseerden in dit proces. Uw formele aanmelding kunt u dus voor maart 2012 indienen. Daarna krijgt u nog zes maanden de tijd om uw plannen concreet te maken.
- Huurprijs is 60.000 euro per jaar (exclusief gas en licht en beheerkosten).

Uitgangspunten voor een bibliotheekfunctie:

- In overeenstemming met het door de raad aangenomen Amendement 'Wijkservicepunten bibliotheek' is er €100.000 per jaar beschikbaar gedurende vier jaar (2012-2015) voor vervangende bibliotheekvoorzieningen in verband met verdwijnen bibliotheekfuncties in de hele stad (filialen Zielhorst, Kruiskamp en bibliobus).
- Dit budget is specifiek bestemd voor bibliotheekvoorzieningen en niet voor andere voorzieningen of doeleinden (dus niet voor huur van een gebouw of het ondersteunen van ontmoeting).
- In de door de bibliotheek aangedragen mogelijkheden voor vervangende bibliotheekvoorzieningen is niet voorzien in huurkosten.
- Continuïteit van een bibliotheekfunctie is van belang, d.w.z. dat een alternatieve voorziening gerealiseerd moet zijn voordat sluiting van filiaal Zielhorst plaatsvindt (1-7-2012).

- In de door de bibliotheek aangedragen mogelijkheden voor een bibliotheekvoorziening is uitgegaan van een zeer beperkte inzet van betaalde medewerkers. Inzet van vrijwilligers t.b.v. de bibliotheekfunctie wordt door de bibliotheek onwenselijk geacht. Inzet door vrijwilligers voor de toezichthoudende rol is bespreekbaar.

Uitgangspunten ontmoetingsfunctie

- SWA zal geen hoofdhurder worden van een gebouw. Wel krijgt SWA een budget voor huur om de welzijnsactiviteiten in andere gebouwen onder te brengen in de wijk. Dit kan ook het gebouw 't Middelpunt zijn, mits er een hoofdhurder is van het gebouw.

4. Literatuur, websites en gerelateerde artikelen

4.1. Gebruikte literatuur

- www.redbiebzielhorst.nl : achtergronden, ontstaan, commissie van aanbeveling, fondsen, nieuws, email
- www.noordaenco.nl : onderzoeksbureau verantwoordelijk voor het eindrapport en supervisie over de uitvoering van Haalbaarheidsonderzoek RDBZ
- www.stichtingbottomup.nl : verantwoordelijk voor het veldonderzoek en het schrijven van de 'ruwe' versie ; verleent kosteloos diensten aan bewonersinitiatieven
- www.adviesorgaan-rmo.nl/files/file.php5?id=309 : Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 'Burgerkracht, de toekomst van het sociaal werk in Nederland', van Jos van der Lans, e.a., met pleidooi om de burger weer verantwoordelijk te maken voor zijn eigen welzijn(swerk)
- www.amersfoort.nl/feitencijfers : Afdeling statistiek van de gemeente Amersfoort met demografische informatie over de wijken en wijkbewoners
- www.welzijnamersfoort.nl : site van de SWA, die de wijkcentra beheert
Informatie over de wijkcentra: ga op homepage naar 'accommodaties' en klik een wijkcentrum op de kaart aan
- <http://www.wijkenpsychiatrie.nl/overwep> ; Wep-site over het project voor mensen met een psychische beperking, dat zonder subsidie wordt uitgevoerd in (onder meer) wijkcentrum de Trefhorst in Schothorst
- www.wijkzielhorst.nl ; wijksite Zielhorst, ook voor historische informatie over het ontstaan van de wijk
- http://amersfoort.nl/docs/Nieuwe_structuur/_bestuur_organisatie/_beleid_projects/_ontmoeting_wijken/_visie/nota_welzijninA2010-2015.pdf : beleidsnota gemeente Amersfoort met de hoofdlijnen van welzijnsbeleid in de wijken
- http://www.bouwstenenvoorsociaal.nl/fileswijkplaats/B-8008_Informatieblad_Zelfbeheer_bewoners%20def.pdf . Artikel over bewoners van vastgoed
- <http://www.bouwstenenvoorsociaal.nl> , Informatieve site over het beheer van gemeenschappelijk vastgoed
- <http://denieuwejutter.blogspot.com/> : voorbeeld van een wijkcentrum met bewoners zelfbeheer in Utrecht. Let eens op de grote verscheidenheid aan activiteiten gedurende 7 dagen per week!
- <http://www.verweyjonker.nl/doc/vitaliteit/1393%20tussenrapport%20De%20Nieuwe%20Jutter.pdf> : tussentijdse evaluatie van wijkcentrum de Nieuwe Jutter in Utrecht (zie boven)
- <http://www.lsabewoners.nl/projecten/bewonersbedrijven> . LSA, Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken, richt zich onder andere op het stimuleren van wijk economie, door wijkbedrijven te promoten, met geld van de Nationale Postcode Loterij

■ www.oranjefonds.nl : heeft structureel 3 miljoen euro voor projectaanvragen door bewoners en voert een groeiprogramma uit voor starters met een innovatief project, zie:

■ www.oranjefonds.nl/groeiprogramma

■ <http://www.pzc.nl/regio/walcheren/10512790/Zorgen-om-vrijwilligers-wijkcentra.ece> : gebruikers van wijkcentra maken zich zorgen over het voortbestaan van hun voorzieningen: een voorbeeld uit Zeeland

Popkoor De Pebbles in actie in 't Middelpunt

4.2 Gerelateerde artikelen/ blogs en correspondentie

4.2.1 Advertentie in het AD, december 2011

"Red De Dieb Zielhorst" is een jonge, enthousiaste actiegroep die zich tot doel heeft gesteld tenminste één openbaar wijkontmoetingsgebouw met bibliotheekfunctie te behouden voor bewoners in de Amersfoortse wijken Zielhorst, Schotthorst en Kattenbroek. In verband met deze uitdagende opdracht zijn wij per direct op zoek naar een ervaren

S O C I A A L
F I L A N T R O O P
M / V

voor een periode van 10 jaar
(meer voorwaarden ook in de tijd te vervullen)

Wij vragen:

- Een sociaal ingesteld persoon met hart voor wat er leeft in de wijk
- Bewezen filantropische kwaliteiten
- Een donatiecapaciteit van 200.000 euro per jaar of hoger

Wij bieden:

- 32500 dankbare bewoners in Amersfoort-Noord
- Gegarandeerd geen subsidie van de gemeente Amersfoort
- Teruglopende bijdragen uit fondsen
- Een bonusregeling bestaande uit voorwaardelijke bijdragen van Stichting Welzijn Amersfoort en Bibliotheek Eemland.

Heeft u interesse in deze dankbare baan? Kijk dan voor meer informatie op www.redbiabzielhorst.nl. Een externe assessment kan onderdeel uitmaken van de procedure.

U kunt reageren tot 1 maart 2012. Uw reactie wordt vertrouwelijk behandeld. Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

Alles wordt uit de kast gehaald om RDBZ op de kaart te zetten, advertentie AD, december 2011

4.2.2 Kattenbroek: de wijk en haar vergeten voorzieningen

Onderstaand –opiniërende- analyse komt uit het e-boek: 'Bewoners weten niet van wijken', een publicatie van Stichting BottomUp Onderzoek en Advies. Het is een analyse van het geldverslindende gemeenteproject de Groene Huiskamer, bedoeld om het gebrek aan jongerenvoorzieningen en de daaruit voortkomende overlast in de wijk aan te pakken. Het vormt tevens een illustratie van bestuurlijke blunders als het wijkbeleid van bovenaf wordt opgelegd.

Kattenbroek is als bekende architectuurwijk het paradepaardje van Amersfoort. Rond 1990 zijn de 4500 woningen gebouwd volgens een creatief stedenbouwkundig concept. Het is een middenklasse wijk met veel koopwoningen, jonge gezinnen en anderhalf/ tweeverdieners. Het is een wijk waar mensen rustig willen wonen, zonder zich al te intensief met de burens of de

straat te bemoeien. In de statistieken van stadspeilingen die de gemeente uitvoert scoort Kattenbroek in 2003 op bijna alle items hoger dan het stedelijke gemiddelde: het rapportcijfer voor de wijk is bijvoorbeeld 7,6 in tegenstelling tot 7,1 voor het stedelijk gemiddelde. Het cijfer voor de kwaliteit van de woning is 8,1 tegenover 7,7 voor het stedelijk gemiddelde. Maar ook de cijfers voor (het gevoel van) veiligheid liggen hoog: 7,1 voor veiligheid 's avonds en 7,6 voor overdag. Er zijn echter twee dikke onvoldoendes: speelmogelijkheden voor kinderen: 5,3 en voorzieningen voor jongeren 4,0.

En daar wringt de schoen. Bij het vooruitstrevende architectuurontwerp van de wijk is er gewoekerd met de invulling van de openbare ruimte.

Speelvoorzieningen voor kinderen zijn beperkt, specifieke voorzieningen voor jongeren, zoals ontmoetingsplaatsen ontbreken geheel. Dit is geen uitzondering bij nieuwbouwprojecten. Projectontwikkelaars, architecten en overheid lijken steeds kariger te worden met het scheppen van ruimte voor de jeugd. Hoge grondprijzen en beoogde winstmarges werken daar volop aan mee. Het gevolg is dat toekomstige problemen in het gebruik van de openbare ruimte voor lief worden genomen. Een leeg winkelcentrum met overkappingen boven de winkels wordt 's avonds een geliefde ontmoetingsplek voor hangjongeren. Dat geldt ook voor een grote vijver met groenvoorziening die tegen het winkelcentrum aan ligt. Het zijn perfecte hangplekken voor wie beschut en zonder veel toezicht wil 'chillen'. Een groot deel van de hangjeugd komt van buiten de wijk. Dankzij scooters en mobieltjes zijn jongeren mobieler dan ooit. Van de 'oude groepsdynamica' van buurtgebonden, overzichtelijke groepen is in deze wijk geen sprake. Het is een komen en gaan van jongeren uit ten minste vier omliggende wijken. Een groot deel van de bewoners van de Kattenbroek merkt daar nauwelijks iets van. Het zijn vooral winkeliers en bedrijven die klagen over zwerfvuil en gebroken winkelruiten en wijkbewoners in de directe omgeving van het winkelcentrum die lijden onder geluidsoverlast, brutaal gedrag en vernielingen. Omdat het een wijk betreft met een hoog sociaal economische niveau zijn er nauwelijks specifieke welzijnsvoorzieningen voor de jeugd: geen jeugdhonk, geen Jop(jongerenontmoetingsplek) en slechts een paar uur ambulante jongerenwerk.

De schaarse middelen worden vooral ingezet in sociaal economische zwakkere wijken. Ook is er geen sprake van verscherpt politietoezicht én bewoners voelen zich niet geroepen om in actie te komen. Van enige bewonersorganisatie is nauwelijks sprake. Een opbouwster die 20 uur per week haar aandacht aan de wijk geeft heeft moeite om een actief bewonerskader op te bouwen. Alleen

de winkeliersvereniging onderneemt actie door het inhuren van een vaste beveiligingsbeambte tijdens openingsuren.

Met dit vacuüm in de openbare ruimte neemt de speelruimte voor hangjongeren buitenproportioneel toe. Met alle gevolgen van dien.

In het stedelijk veiligheidsbeleid van de gemeente kunnen hinderlijke overlastplekken in het centrum en de omliggende wijken als officiële 'hot spot' worden aangemerkt. Met geld van het Grote Steden Beleid (GSB), wordt vervolgens intensief ingezet om tot meetbare verbeteringen binnen één jaar te komen. Meer politieursurveillance, extra uren ambulante jongerenwerk, trap- of pannaveldjes, een Jop³⁷ en steun voor bewonersinitiatieven behoren tot de mogelijkheden. Kortom de professionals en ambtenaren staan onder grote druk van de politieke top van de gemeente om snel te scoren. In een wijk waar nauwelijks sprake is van een georganiseerd bewonerskader valt het streven om gewenste verbeteringen in samenhang met de burgers te realiseren in het water. De gemeente gaat zelf aan de slag, in plaats van andere communicatieve wegen te zoeken om met bewoners en winkeliers oplossingen uit te werken. Ooit werden opbouwwerkers voor dit soort klussen ingezet, maar die zijn grotendeels wegbezuinigd. Met behulp van adviesbureaus en externe deskundigen wordt - geheel in stijl van de wijk- een prachtig plan gelanceerd met een klinkende titel: de Groene huiskamer. Zo komen er rond de vijver bij het winkelcentrum een aantal 'banktrappen'. Deze zien er uit als kleine tribunes, waarop gezeten en bij slecht weer onder geschuild kan worden. Het zijn betonnen gevaartes van bijna drie meter hoog. Let wel: het zijn geen Jop's, het zijn "ontmoetingsplekken voor jong en oud". Dit alles in een poging om leeftijdsgroepen meer met elkaar in contact te brengen. Het geheel wordt met de nodige trots gepresenteerd. Op de gemeentelijke website is zelfs een gelikte virtuele 3-D presentatie van het project te bekijken.

Wat volgt is tot verbijstering van de gemeente... één stroom van verontwaardigde reacties, bij winkeliers en omwonenden. Ze zijn verbolgen omdat de gemeente met een vaststaand plan komt waarover zij niet geconsulteerd zijn. Bewoners voelen zich overvallen door een overheid die heeft nagelaten te communiceren. In korte tijd gaan meer dan 150 bewoners zich organiseren. Hun boodschap is duidelijk: geen banktrappen voor hun huis én de aanpak van lastige hangjeugd. De eerste, breed gedragen bewonersorganisatie is geboren, gebaseerd op 'negatieve sociale cohesie', hetgeen inhoud dat

³⁷ JOP: Jongeren Ontmoetings Plaats: een "gelegitimeerde hangplek" voor jongeren, waar doorgaans een kleine overdekte voorziening aanwezig is. Zie: Noorda, J. en Veenbaas, R, Hangplekken voor jeugd, een nieuwe rage?, Vu uitgeverij, Amsterdam, 2000

bewoners zich niet verenigen voor het bereiken van een gemeenschappelijke goed maar zich vooral richten tegen een gemeenschappelijke vijand in de vorm van een falende gemeente en overlastgevende hangjongeren. De bewoners laten daarbij staaltjes van bekwaam actievoeren zien. In de lokale en landelijke pers verschijnen artikelen. Er zijn geslaagde lobby's bij plaatselijke politieke partijen, een informatieavond wordt overspoeld door massaal aanwezige bewoners die elkaar versterken in hun gevoelens van verontwaardiging tegen de gang van zaken. Juist de meest emotionele betogen worden breed in de pers uitgemeten zodat het lijkt of de gehele wijk zich tegen hangjongeren keert.

Het vuur wordt nog verder aangewakkerd als de gemeente in eerste instantie aangeeft dat er voor plaatsing van banktrappen wettelijk geen inspraakprocedure vereist is.

De gemeenteraad fluit de betreffende wethouder uiteindelijk terug. Een aantal politieke partijen is, mede om electorale redenen, op de kwestie gedoken en werpen zich dienstbaar op als advocaat van de bewoners. De overlast in Kattenbroek is in korte tijd de hype van de stad. Dan gaan bestuurders massaal om. De kwestie verwijst sterk naar een aantal andere conflicten met stadsbewoners waarbij de spanningen hoog opliepen. Deëscalatie is gewenst. Waar aanvankelijk nauwelijks contact werd gezocht met bewoners volgt nu een imposante wijkshow om problemen in ogenschouw te nemen: maar liefst drie wethouders, ambtenaren, gemeenteraadsleden, wijkpolitie en welzijnswerkers zijn in grote getale aanwezig om te luisteren naar de betogen van de bewoners. Het is ook een indicatie hoe huiverig de gemeente is voor bewonersprotest. Vanuit slaapkamerramen wordt gekeken naar de plaats waar de banktrappen moeten komen. "Nee, dat is wel erg dicht tegen de huizen aan, dat kan niet de bedoeling zijn", constateert een wethouder. Alle plannen worden vervolgens teruggedraaid. De gehele procedure moet overgedaan worden. Ambtenaren die maanden aan dure plannen hebben gewerkt worden teruggefloten. De gemeentetop gaat haar vingers niet branden aan de plaatsing van enkele banktrappen. Bij bewoners en winkeliers overheerst opluchting. Eindelijk zijn zij gehoord. Nu kunnen ze gaan meedenken over de aanpak van overlastproblematiek. Daartoe worden door de opbouwwerkster en wijkmanager twee werkgroepen georganiseerd waarin winkeliers, bewoners en wijkmanager van de gemeente gaan nadenken over de aanpak van overlast en de inrichting van de openbare ruimte. De meest emotionele bewoners zijn inmiddels afgehaakt. Zij hebben hun ongenoegen geuit en laten het zoeken naar oplossingen aan anderen over. Een groep over van meer dan 20 bewoners en winkeliers blijft over die constructief en kwalitatief aan de slag gaat. Er wordt

benadrukt dat (hang)jongeren daarbij niet worden uitgesloten. Ook wordt geconstateerd dat de media negatief hebben ingespeeld op de beeldvorming rond hangjongeren. Dat is de prijs die wordt betaald met het mediaoffensief dat bewoners zelf in gang hebben gezet. De politie gaat jongeren die 's avonds in het winkelcentrum en rond gevoelige plekken hangen vijver wegsturen. Een jongerenwerker krijgt extra uren om contact te leggen met hangjeugd. Hij zorgt ervoor dat ongeveer 20 jongeren van 13 tot 16 jaar een gesprek krijgen met de wethouders over hun wensen. In een later stadium zal er een ontmoeting plaats vinden tussen hangjongeren en bewoners. Ouders van overlast veroorzakende jongeren tenslotte worden bezocht door een wijkagent. Daartoe is een namenlijst opgesteld die is onderverdeeld in "harde kern, meelopers en randfiguren". Binnen enkele weken is het wat rustiger rond het vijver en in het winkelcentrum. Wel is het duidelijk dat hangplekken in omringende wijken nieuwe concentraties hangjeugd te verwerken krijgen. Zo dreigt een opjaagbeleid te ontstaan van hangjongeren van de ene wijk naar de andere. Heeft de waan van de dag geregeerd? Temeer als blijkt dat in de afgelopen jaren maar een handvol overlastmeldingen uit de wijk door de politie zijn geregistreerd. Is er onzorgvuldig geadministreerd? Zijn bewoners en winkeliers doorgeschoot in hun protest? Is er sprake van een enorme kloof tussen "facts" en "feelings", harde gegevens in de vorm van meldingen en subjectieve belevingen van overlast? Uit de talloze verhalen bewoners en winkeliers blijkt dat er wel degelijk sprake is van een relatief kleine groep jongeren die verantwoordelijk is voor veel overlast en vernielingen.

Zij hebben langdurig vrij spel gehad, omdat professionals en bewoners in de wijk niet in staat waren een adequate aanpak te bedenken. En als de benodigde inzet wordt vertaald in formatieplaatsen en beschikbare tijd om ter plekke te zijn, zal blijken dat de veldwerkers onvoldoende zijn toegerust. Het oorspronkelijke plan van de gemeente heeft een ware lawine aan reacties in de wijk losgemaakt, die het begin kan zijn van een blijvend actieve rol van winkeliers en bewoners. Het paradoxale van de situatie is dat een betere manier van het mobiliseren van buurtbewoners welhaast niet denkbaar is! Het proces roept de vraag op of bewoners alleen bereid zijn om tot een vorm van buurtorganisatie te komen als zij met problemen in hun voor- of achtertuin worden geconfronteerd? Zijn zij in staat de aanvankelijk negatieve sociale cohesie in een duurzame bewonersorganisatie om te zetten? Zullen ze erin slagen om de normering in de openbare ruimte te terug te brengen ?

Enkele weken na alle hectiek verschijnt er een nieuw bericht in de pers. Een aantal bewoners heeft te kennen gegeven te willen verhuizen omdat zij de

overlast van hangjongeren beu zijn. Enkele maanden later meldt de pers dat zich in een naburige wijk overlastproblemen voordoen die worden veroorzaakt door hangjongeren die Kattenbroek gaan vermijden in verband met verhoogde politieursurveillances. Hangjongeren lijken daar wel opgejaagd wild. Het is de vraag wat dat met jongeren doet?

Niet veel later stuurt de opbouwwerkster van Kattenbroek een mail. Zij vraagt zich af waarom zo weinig bewoners naar de bijeenkomst komen waar wordt nagedacht over de aanpak van hangjeugdproblematiek.

Meer dan 4 jaar later wordt op een tochtige plaats langs de vijver een artistiek indrukwekkende, maar gebruiksonvriendelijke Jop geplaatst. Een becijfering van alle kosten, die aan die plaatsing vooraf zijn gegaan, zou het schaamrood op de kaken van menig bestuurder brengen.

Ook het begin van een bewonersorganisatie is in de kern gesmoord, door eindeloze vergaderingen... waar niets uit kwam.

Met als apotheose: de sluiting van het wijkcentrum in 2010.

Kattenbroek staat model voor tal van nieuwbouwwijken in Nederland, waar onvoldoende is nagedacht over het scheppen van voorzieningen voor de jeugd en de organisatie van toezicht in de openbare ruimte, waardoor met de nieuwe woningen de toekomstige overlast mee wordt gepland.

www.stichtingbottomup.nl ; dossiers.

5. Voorbeeld vragenlijst voor vaste bezoekers wijkcentra

Haalbaarheidsonderzoek (Bovenwijks) Wijk en Cultuurcentrum Zielhorst

Inventarisatie bereikte en niet bereikte activiteiten groepen
wijkcentra Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek.

Codenummer:

Introductie:

zie schutblad (+ korte info-A4 met gegevens van RDBZ)

Wijk:Zielhorst. wijkcentrum 't Middelpunt

1) Gegevens (activiteiten)groep:

A) Welke naam heeft de groep?

B) Wie zijn contactpersonen: namen+email op telefoon?

(vooral belangrijk: emailadres)

C) 1)Hoe groot is de groep?

- vaste kern bezoekers :

- incidentele bezoekers:

C2)Komen alle deelnemers uit Zielhorst/Kattenbroek? Zo nee, uit welke andere wijken

C3) Kunt u iets zeggen op over sociaaleconomische achtergrond van de deelnemers?

- leeftijdsopbouw

-inkomenspositie

-sociale contacten

-kwetsbare deelnemers

C)4) Maakt u gebruik van het wijkcentrum?

-Hoe vaak per maand?

C)5)

Maakt u daarnaast ook nog gebruik van andere ruimtes/voorzieningen?

C)6) Hebt u voor die activiteit de diensten nodig van een professional?

D) Welke activiteiten ontplooit U. In het centrum , buiten het centrum?

E) Biedt u diensten aan derden(bijvoorbeeld speel-o-theek)?

Welke diensten;

Hoeveel gebruikers per maand/jaar

F) Welke faciliteiten heeft u nodig voor deze activiteiten?

- Ruimte: aantal vierkante meters:

-Voorzieningen in de ruimte (tafels, stoelen, lege ruimte, licht, opslag van goederen):

G) Heeft u behoefte aan speciale voorzieningen, bijvoorbeeld een invalidentoilet, een lift (*in geval van een trappenhuis*), een brede ingang voor scootmobiel

H) Heeft u behoefte aan een horecavoorzieningen: bar met vergunning alcoholisch/niet-alcoholisch, koffiezetapparatuur, kookgelegenheid e.d.)

(kruis aan wat genoemd wordt)

I) Betaalt u huur voor het gebruik van de ruimte? Zo ja, Hoeveel per maand?

J) Gaat u door met uw activiteiten als het wijkcentrum gaat sluiten?

Indien "Nee": doorvragen naar redenen

K) Bent u bereid in de toekomst huur te betalen voor een vervangende ruimte?

Hoeveel huur zou u per activiteit/per maand maximaal kunnen opbrengen?

L) Welke gevolgen heeft huur betalen voor de deelname aan activiteiten?

(bij grote veranderingen: doorvragen)

M) Bent u zelf al op zoek naar een passende, vervangende ruimte?

Nee

Ja

Bent U al een geschikte ruimte tegengekomen?

Wat zijn de condities? *(huur,tijden)*

N) Wat mag de maximale afstand zijn van een vervangende ruimte ten opzichte van 't Middelpunt (dit bijvoorbeeld in verband met mobiliteit van ouderen)?

2) Opinie

A) Welke gevolgen heeft de sluiting van wijkcentra voor het buurtleven in de wijken van Amersfoort?

B) Bent u bereid mee te werken aan een initiatief om tenminste 1 wijkcentrum/ annex bieb open te houden in Amersfoort Noord?

C) Weet u om welke actie dat gaat? Hoe werd u op de hoogte gebracht?

D) 1)Wilt u in dat nieuwe centrum meedoen met uw activiteit?

2)Ook als er een bijdrage wordt gevraagd in de vorm van vrijwilligerswerk of een kleine huur?

E) 1)Wilt u in uw groep vragen of er vrijwilligers zijn die actief willen meewerken aan de actie RedbiebZielhorst (als bovenwijks wijkcentrum)?

2) Met wie kunnen we eventueel contact nemen?

3) Zijn er zaken waar we niet naar gevraagd hebben? Of dingen die u graag kwijt wilt

Duur interview:

Opmerkingen interviewer:

Strijders voor Zielhorst

Verenigde bewoners willen wijkcentrum redden

AMERSFOORT • De bal ligt bij de burgers zelf, nu wijkcentra wegbezuinigd dreigen te worden. In Zielhorst zijn de eerste ondernemende bewoners opgestaan om zelf een multifunctioneel cultuurcentrum van de grond te krijgen. Verenigd onder de naam Red Bleb Zielhorst strijden ze voor het sociale hart van de wijk.

THIJS TOMASSEN

Nat begon als een actiegroep die zich liet verzetten tegen de daaropende sluiting van de bibliotheek Zielhorst, is uitgegroeid tot een harde kern van zich elkaar aanvullende bewoners, die zelf plannen maken voor het nieuwe multifunctionele cultuurcentrum. De actievoerders staan in op een beeldwerk van sociale, culturele en educatieve voorzieningen, dat plek moet krijgen in het huidige onderkomen van de hof van de Albert Schweitzerzorg. De bedoeling is dat ze zelf draaiende gaan houden. Een haalbaarheidsonderzoek wordt in gang gezet om een meerderheid van de gemeenteraad daarmee heeft ingestemd.

V.l.n.r. Anja Hoogendijk, Johanneke Vink, Michiel Oels en Betty Sluyter. FOTO: SASKIA BERCENO VAN BENTHEM

Immiddels hebben ook Schotthorsten en de nationaal bekende kinderboekenschrijfster Betty Sluyter zich gevoegd bij het lokale gezelschap. Want uiteindelijk moet niet alleen Zielhorst profijt hebben van het multifunctionele centrum, maar ook de naastgelegen wijken Schotthorst en Kattenbroek.

„Ook daar sneuvelen wijkcentra en sociale voorzieningen, dus we vormen een front”, zegt Michiel Oels van het actievormende, zelf afkomstig uit Schotthorst. Volgens hem is de bibliotheek Zielhorst de ideale locatie voor een wijkoverstijgende ontmoetingsplek. „De hof staat midden tussen de wijken en er rijdt een bus langs. Ook ouderen kunnen de plek dus goed bereiken.”

Ouderen vormen volgens de actievoerders één van de groepen waarvoor de komst van het multifunctionele cultuurcentrum zo belangrijk is. „Waar kan het gezelschap van de senioren straks anders terecht voor een kopje koffie? Ouderzchat die so-

ciale functie van een wijkcentrum niet. Het sociale netwerk van mensen valt zonder het centrum uit elkaar. Dan worden Zielhorst, Schotthorst en Kattenbroek dode wijken waar niks gebeurt. Wie wil hier dan nog wonen?”

In het door hen beoogde cultuurcentrum moeten diverse voorzieningen uit de wijken samenkomen, zoals de hof en een wijkoverstijpend punt. Daarnaast moet het onderdak bieden aan activiteiten die nu in wijkcentra plaatsvinden, van kaartclubs tot zangverenigingen. Bovendien streeft het comité ernaar een ontmoetingsplek te creëren.

HORECAGELEGENHEID

De bewoners willen het centrum zelf, met inzet van vrijwilligers, gaan beheersen en exploiteren. Inkomsten willen ze onder meer genereren door plek te bieden aan fast-food en een horecagelegenheid. Geen make-up opgave, besleffen de actievoerders. „Maar we moeten wel, de ge-

meente doet helemaal niets”, aldus Anja Hoogendijk. „Hoewel we zijn met de steun van some raadsleden.”

Johanneke Vink: „Wij zijn de ene groep bewoners in de stad zo'n initiatief in gang zet. Je ziet bepaalde wijken waarin de knofbrek om zelf initiatief nemen. Ook wij hebben niet knofbrek in hof. Maar als we niks doen, denken we later: had we maar... Gelukkig wordt ons werk gezet. We hopen dat ook deze bewoners zich aansluiten, die manier gaan we ervoor.”

Geen strijdruzen vanaf de bezales dus. Red de Bleb is aangezet op een doorlichting en conuflieve manier van actievoeren. „Is ook onze kracht. Niet alleen zie nee roepen bereik je niets in d'tijd. En kijk wat het in elk geval levert: een groep bewoners die haar vuist en de handen inzet. Dat is al heel mooi.”

www.redblebziefhorst.nl

www.Daanvosskuhler.nl